

ELŐFIZETÉS

KELYVEN:
Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre ..... 26 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hatásban petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Nyitólír sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 257.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1904.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szerda, március 23.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vesérelkek:** Az elnapolt Reichsrath.
- A képviselőház ülése.**
- A tisztviselők adóssága.**
- Királyi esküszegés?**
- Az orosz-japán háború.**
- Fölrebbantott kártyabarlang.**
- A kisjenői véres serezs.**
- Elgáncolt korékpáros.**
- A „lelélezott kérés”.**
- Kálmán Mihály — szabadiában.**
- A kapukules.**
- A bécsi négyezer gylkosság.**
- Tárcs: Bődéné esete. Irta: Pásztor József.**
- Csarnok: A szolgáto. Irta: Bródy Sándor.**

Az elnapolt Reichsrath.

Arad, március 22.

Magyarország másfél éves válsága szerencsésen elmúlt. Most folyik a konszolidáció. Az ország rekonvaleszcens és sebzett tagjait gyógyitgatja. A retentő nyomás alól felszabadulva, csak most merünk szettekingetni másfelé, érdeklődni más országok bajai iránt. Eddig az ilyesmire nem futotta az időnk. Magunknak is elég gondot okozott a válság.

De hát érdekes most átnézni Ausztriába. Eddig nem is vetettünk ügyet a Reichsrat eseményeire. Ki is követelhetné a hareban álló féltől, hogy a cipőjére is legyen gondja? Pedig oiaát nagyon érdekes dolgok folynak mostanában. Érdekesek és tanulságosak. Szinte ludbörzik a hátunk, ha olvassuk a ma éjjel érkezett

bécsi táviratokat, hogy egy királyi kézirat ma váratlanul elnapolta az osztrák alsóházat.

Huj, de hideg van, ugy e magyarom? Onkéntelenül szorosabbra vonjuk a ruhánkat, mert tuji' az Isten, valami hideg szellő lengedez Bécs felől. Ugy vagyunk evvel az ideges fázással, mint az a bátor fickó, aki csak a hőstett után ijed meg a maga bátorságától. Bizony elmondhatjuk, hogy sokáig játszottunk a tüzzel. Lám, az osztrák szomszéd még csak nem is követelt nemzeti hadsereget, hanem csupán a delegációk megválasztását hiúsította meg, és máris milyen drákói rendszabály! Pedig hát *Körbernek* nem is volt sürgős szüksége a delegációkra. Várhatott volna vele a husvét utáni ülősszakra. De tán valamelyes politikai hiúság adta a kezébe a nagy adutot.

Egy kis tanulság mindenesetre akad ebből a hirtelen elnapolásból. Nagyképűsködés volna tagadni azt, hogy ez az elnapolás, mikor királyi kézről jön, bizonyos célzatosságot rejt magában. Az osztrák császár megunt a csehek obstrukcióját, tehát az osztrák császár elnapolta a Reichsratot. A magyar király azonban véghetetlen türelemmel nézte, leste a magyar obstrukciót, a hadserege nem kapott ujoncot, népe nem fizetett adót, szóval a rendellenesség tetőpontra hágott. És a magyar király *nem napolta el a magyar képviselőházat*. Pedig tehette volna. És ez jelentett is volna valamit.

Ez az elmaradt elnapolás, melynek ér-

tékét csak most tudjuk igazán belátni, vésődjék be a magyar nép szívébe. A király véghetetlen türelmének oly himnusza ez a *negatív tény*, a mely ékesszólóbban beszél, mint bármely hangos-rangos cselekedet.

Nem a hiperlojálitás diktálja ezeket a szavakat. Számoljunk le végre avval a körülménnyel is, hogy a milyen alkotmányos joga a nemzetnek az ujonc- és adó-megtagadás, époly alkotmányos joga az uralkodónak a képviselőház feloszlatása. És az uralkodó evvel az alkotmányos joggal még akkor sem élt, mikor néhány utszéli politikus frivol játékot űzött a magyar alkotmánnyal. Mikor nem a nemzet, hanem csak tizennégy, a nemzet előtt is gyűlöletessé vált ember állt az alkotmányos élet utjába.

Ne restelkedjünk egy pillanatig se annak a beismerésével, hogy az osztrák Reichsrat elnapolásában egy kis lecke rejlik a mi számunkra is. Különösen akkor nyomós ez a lecke, ha elgondoljuk, hogy a Reichsrat elnapolására semmi szükség nem volt, mert odát sem az adót, sem a katonát meg nem adták.

Ami nekünk ebben a tényben abszolutikus izünek tetszik, az odaát talán alkotmányos formák között is megáll. De vajjon nem volna-e joga az uralkodónak nálunk is hasonló erélylyel közbelépni? Mindenesetre joga, sőt alkotmányos joga.

A tanulság tehát evidens. De ennél

Bődéné esete.

Irta: Pásztor József.

Az öreg Sulyokné kint üldögélt a tornácon, az őszi napsugarban. Valami fenérruhát varrogatott a fiának, aki most került haza a huszároktól. A kutya vakkantott, a kiskapu kinyílt, Bődéné, a szomszédasszony tipegett be egy kis hasznos beszélgetésre. Mert a beszélgetés mindig hasznos: senki se tudja, kitől mit tanulhat, azután föl is vidámitják az özvegy szívet a legujabb temetési esetek; amint sajnálgatják az elmúltakat, valami langyos sugár árad szét a lelkükben. A kis udvart előnti az őszi verőfény, a levelek lassan egyenkint szállingóznak az eperfáról, a köcsög-állóhoz hízó malac dörgölődzik, tyukok kapargálnak szerte-szét s a kényesen sétálgató kakas aranyárga tollán ragyog az őszi nap. Az élet mosolyog az öregekre is.

Sulyokné, amióta özvegy, mindig tele volt panasszal. A világról is keveset tudott, fájós volt a lába s még a templomba is csak hébe-korba mehetett. Bődéné kenegette a lábat, ezenkívül egy két pohár jóféle törköly fejében lelki vigasztalással is szolgált.

Bődéné kezdte a szót:

— Hallom, hogy a Pista...
— Rosszakodik, — folytatta Sulyokné és letette a varrást maga mellé a kis székre. — Amióta a huszároktól hazakerült, mindig a korcsma, hejehuja. Aszongya, neki így dukál,

hogy 6 káplár volt, mi egymás... hun egy véka buza, hun egy zsák kukorica, a jó Isten a megmondhatója. Ami kis pénzem vót, azt mán mind elkunyorálta... csak a dinomdánom. Mit csináljak? Mit csináljak?

A javas Bődéné is sopánkodott s azon gondolkodott, hogy hogy kerülne ki ebből a beszélgetésből egy kis pálinka.

— Elrontották a katonaságnál — szólt meggyőződéssel.

— Ott lelkem, ott. Igaz, hogy gyönyörű katonavót. Ha ünnepre hazagyütt, a lelkem is örült, ha ránéztem. Hát ez a nyalkaság ára. Hogy 6 káplár ur vót! Aszongva.

Azután félénken körülnézett, közelébb hajolt Bődénéhez s ugy suttogetta:

— Pedig van még egy kis pénzem... ugy kuporgattam össze... egy százas egy darabba... ezt is féltem. Még elviszi! Még meglesi! De elég, ha megtudja. Ha nagyon kéri, ugy se tudom megtagadni.

— Hun tartja kigyelmed? — kérdezte Bődéné s a szeméit hunyorgatja.

— A sublót legalján, egy lyukas istirimplibe, oda van eldugva... öreg vagyok, baj érhet szükség lebet a pénzre.

— Mér nem teszi kigyelmed a kebelibe, az inge alá? Ha ott kaparász valaki, bizony csak fölérzik az ember, ha félfont mákot evett is. Egy zacskót kell varrni, vagy egy tarhonyás zacskóba.

— Jaj dehogy! — kiáltott föl Sulyokné.

— Nem tudnék aludni lelkem, dehogy tudnék Mintna tűz volna a testemen.

— Vagy vigye be kend a takarédba. Az ám. Az emeletes házba, a nagy piacon. Ott jól megőrzi.

Sulyokné Bődénére bámult s a fejét csóválgatta.

— Nem tudom én annak a sorját.

— Dehogy is nem. Beköti kigyelmed a pénzt a zsebkendője sarkába, jól a markába szoritja kigyelmed, hogy valami rossz ember ki ne kapja a kezéből, bemeget kend a takarédba, beszél az urakkal, megkéri őket, hogy tegyék a pénzt a vaskasztliba. Az urak beteszik osztég a pénz még meg is fiadzik odabenn, interest vagy mi nyavaját adnak rá.

— Nem! Nem, — szól. Sulyokné. — Inkább jobban eldugom. Huncutok az urak, lelkem, huncutok.

Bődéné hiába beszélt, nem tudta rávenni Sulyokné, hogy a tanácsát elfogadja. Másra akarta terelni a beszédet, nem fogott tüzet a tapló: a halál és lakodalmi esetek nem hatottak, a lábfejéről és az életről általában beszélni pedig kész szomorúság lett volna. Így ezuttal nem volt kilátás törkölypálinkára.

Harmadnap azonban maga Sulyokné fogta el Bődéné az utcaajtóban. Kétségbeesett volt az arca s szörnyen siránkozott.

— Jaj lelkem, az a rossz gyermek! Kerüljön beljebb kigyelmed. A lábam is annyira szaggatódzik... Hát, ahogy az éccaka föl ér-

tovább is kell mennünk. Hasznositanunk kell ezt a tanulságot a jövőre. Nem tudjuk ugyanis, hogy lesz-e mindig olyan alkotmányos, gavallér uralkodónk, aki szóvaltanul türi alattvaló veszedelmes játékait. Ebből folyik, hogy a rendkívüli eszközökkel folytatott parlamenti harcban csak rendkívüli szükség esetén kezdünk bele. Az Ugron-párt obstrukciója azonban nem volt rendkívüli szükség, hanem halászás a zavarosban. Ettől pedig mentse meg az Isten a magyar nemzetet.

Országgyűlés.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 22.

A képviselőház rohanó munkájában ma már az 1903. évi költségvetéshez érkezett el. Az érdeklődés ma sem volt valami nagy. A Ház fáradt, kimerült. Ott künn pompás tavaszi idő van s ilyenkor ki vesződnék szívesen az idejével, gyakorlati értékkel nem bíró vitával?

Ma egyébként *Batthyány* Tivadar gróf felhívása volt a legkiemelkedőbb mozzanatok egyike, melyben az államvasuti tisztviselők és a kis ekzsztenciák érdekében kelt sikra. Nevezetes volt *Lukács* László pénzügyminiszter kimerítő replikája is, melyben a költségvetési javaslatot igen reális érvekkel védelmezte meg.

Részletes tudósításunk alább következik:

A képviselőház ülése március 22-én.

— Kezdeté d. e. fél 11 órakor. —

Elnök: *Jakabffy Imre.*

Elnök megnyitja az ülést, fölolvastatja és hitelesíti a múlt ülés jegyzőkönyvét, aztán az irományokat terjeszti elő s legott átér a napirendre, melynek első tárgya, a tegnapi megbeszélésről 1904. évi újoncjutalék megállapításáról és megajánlásáról szóló törvényjavaslatok harmadszori olvasása.

A Ház többsége természetesen harmadszori olvasásban is elfogadta a javaslatot. Ezután áttértek az 1903-iki költségvetés vitájára.

zök, mit látok uremfia! Pista kutaszkodik a házban! Ide topog, oda topog, itt keresgél, ott keresgél, huzogatja a fiókokat, oldvilág becsüdtött az ablakon, jól láttam. A pénz keresete a rossz gyerek, tudja, hogy van még valahun. Istenem, Istenem, a szememet se hunyjam le egész éccaka.

— Ea mondtam kigyelmednek, hogy...

— Be is viszem már lelkem, be is viszem. Mit csináljak? — beszélt Sulyokné s zavartan babrált a ruhája ráncai között.

Dél felé be is állított takarékbába. Félénken telepedett egy sarokba s ha egy hivatalnok észre nem vesz, ott ült volna a sarokba egy óra hosszáig is. A szolításra csöndesen odatipegott a rácsozata elé s bátortalanul megilletődve mondta:

— Egy kis pénzt hoztam, kérem szépen.

— Mennyit? — kérdezte a hivatalnok.

— Száz forintot egy darabban, kérem szépen... nehezen kuporgattam, az ember nem tudhatja. Rossz emberek vannak.

Kiállították Sulyoknének a könyvet s oda szolgáltatták a pénztárhoz.

Sulyokné kioldozgatta a kendőből a pénzt, a keze reszketett, amint a pénzt letette az asztalra s mikor a pénzről szóló könyvecskét a markába nyomták, csodálkozva, gyanakodva forgatta:

— Hát ebbe, ebbe van a pénz bairva? Ugy, ugy!

Azán odafordult a hivatalnokhoz:

— Megkövetem tekintetes ur: nem vész el az a kis pénz? Nehezen szereztem.

— Dehogy vész, dehogy, — felelte türelmetlenül a hivatalnok.

(A költségvetés.)

Neményi Ambrus előadó: Elfogadásra ajánlja a költségvetést. Főlemli, hogy ilyen eset még nem volt a magyar parlamentben, mint a mostani, amikor egy évvel utóbb kell tárgyalni a költségvetést. De épen ezért, nem gondolná, hogy ez a költségvetés hosszú vitára adna okot.

Barta Odön a költségvetési vita első szónoka. Mindenekelőtt arra figyelmezteti a Házat, hogy baj lesz abból, hogy a pénzügyi bizottságnak, a költségvetésről beadott jelentését nem tárgyalja a Ház. Ebben a jelentésben tudniillik egy nagyon fontos kérdés van: a készfizetések fölvetelének kérdése. Ezt a felette fontos kérdést tehát a Ház most nem teheti magáévá. Széll Kálmán a készfizetések fölvetelét napári terminushoz kötötte és ezt fontos vívmánynak tekintette. Tény is az, hogy ez vívmány s az első lépés gazdasági viszonyunk végleges rendezéséhez s hitelünk megőrsítéséhez.

Az obstrukció nem gátolhatta meg, hogy ezek a kérdések rendeztessenek. A pénzügyi bizottság jelentése, arra is utasítja a kormányt, hogy az 1891. 25. törvényekben említett öt millió kölcsönt konvertálja. Kérdezi, hogy miért nem tette ezt a pénzügyminiszter, holott fölhatalmazás nélkül is megtehetné volna.

A szónok ezután általánosságban szól a költségvetésről, azt állítva, hogy annak létre nem jövetelét a régi kormány makacssága okozta. Az ex-lex idején nem lett volna szabad adót szedni. Kritizálja végül a kormány politikáját gazdasági szempontból és eljárását a közigazgatási tisztviselőkkel szemben.

A költségvetést nem fogadja el.

Sághy Gyula: Az egyes miniszteriumok költségvetéséhez tesz néhány megjegyzést, aztán kijelenti, hogy Apponyi csoportja zddig nem adja meg a civilista-főlemelést, amíg magyar királyi udvertartás nincs. (Tetszés az Ugron párt). A költségvetés az agrárius érdekek ellen vét és kedvez a merkantiliztáknak. Kérdezi agrárius társait, hogy mit szólnak ehhez?

Hegedűs Sándor: Tessék részletesen kimutatni, hogy hol kedvez?

Sághy Gyula: Most általánosságban szól a javaslatról s nem a részleteket ismerteti. Egyébként nem viseltek bizalommal a kormány iránt, s így nem fogadja el a költségvetést.

Elnök: Az ülést tíz percre felfüggeszti.

(A kis ekzsztenciákért.)

Csernoch János volt szünet után az első szónok. Szociális szempontokból bírálta a javaslatot s kijelentette, hogy nem fogadja el.

Batthyány Tivadar gróf a javaslatához szólva az államvasuti tisztviselők fizetésemelése érdekében beszél s a kormány figyelmét felhívja a kis ekzsztenciákra. Kéri, hogy ezek sorsát is biztosítsák már egyszer. A költségvetést nem fogadja el.

(A pénzügyminiszter válasza.)

Lukács László pénzügyminiszter hosszasan reflektált a javaslat ellen elhangzott beszédekre s finansziális szempontokból magyarázta a költségvetést. Kijelentette, hogy az államvasutasok fizetésrendezése az 1904. évi költségvetésben benne van s csak le kell azt tárgyalni, hogy a rendezés életbe lépjen.

Ama váddal szemben, hogy az államháztartásban egyre szaporodnak a behajthatlan adósságok, azt állítja, hogy a nemzet vagyona az utóbbi két év alatt nemcsak, hogy nem fogyott, de szaporodott.

A megyei tisztviselők fizetésrendezésére azt mondja a miniszter, hogy ez oly jelentékeny megterhelést ró az államháztartásra, hogy a városi tisztviselők fizetésrendezését e miatt most nem lehet szóvá tenni, későbbre kell azt halasztania a kormánynak. A kormány takarékosága nem jelent semmiféle irányáltozást a finansziális téren, mert csak a felesleges kiadásokat törölte, mást nem tett. A törvényjavaslatot elfogadásra ajánlja. (Éljenezés jobbról.)

Nessi Pál indítványozza, hogy a jelentést is tűzzék napirendre.

Ezt a Ház elfogadta s ezzel az ülés végét ért.

A tisztviselők adóssága.

(Az aradi államtisztviselők akciója.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 22.

Az állami tisztviselők aradi körre figyelemre méltó, érdekes fölterjesztést intéz az állami tisztviselők országos egyesületéhez. A tisztviselők oly baján óhajt ez által segíteni, a mely még a fizetésrendezés által se lett orvosolva, és a mely utjában áll a tisztviselői osztály egészséges anyagi fejlődésének.

A tisztviselők eladósodásának kérdése ez. Az aradi egyesület felszítte vetette a kér-

egész házat, de a könyvet sehol se találta. Megdöbönt s a fejét vesztve szaladt a takarékbába:

— Kivették a pénzt, jó asszony! — mondta neki egy hivatalnok, akinél elpanaszolta a baját.

— Valaki itt járt a könyvével s kivette a pénzt, — folytatta a hivatalnok.

— Hogy kivette? Hogy elvitte? Az én pénzemet? — kiabált Sulyokné kétségbeesetten.

De ebben a pillanatban lihegve érkezett meg Bődéné is s gyorsan, izgatottan a Sulyokné fölébe sugta:

— A Pista... Rotyogós banda mellett mulat. Ugy fujják neki a rézfúvósok, hogy majd szétpukkan a pofájuk.

— Menjen, jelentse fel a kapitányságnál, hogy ellopta valaki a könyvét, — mondta a hivatalnok Sulyoknének.

De Sulyokné csak tipegett-topogott és sírásba fulladó szavakkal mondogatta:

— Mér tették ezt, mér tették? Egy darabig milyen szépen megőrizték...

Azután reszkető kézzel emelte szeméhez a zsebkendőjét, törölgette az arcát s rogyó lépétekkel, megtörtén indult Bődénével hazafelé. Az utcán Bődéné tartotta Sulyokné szöval. Az egeknél keresett és talált vigasztalást, ez azonban Sulyoknének nem segített. Szóltalanul, csöndesen sirdogálva haladt Bődéné mellett, csak mikor hazaértek, tört ki keservesen belőle a szó:

— Pedig a huszonkét krajcárt is megajánltam. De mondtam, mondtam: huncutok az urak — nem tették a vaskaszliba!

— Megkövetem: tessék betenni a vaskaszliba, kérem szépen...

— Beteszszük, beteszszük, — szölt mosolyogva a hivatalnok. — Csak menjen haza nyugodtan néni, megőrizzük a pénzt.

Sulyokné azonban nem nyugodott bele egészen a dologba. Keveset aludt, keveset evett, Bődénére is haragos szemmel nézett. Ha a fia nem volt otthon, elővette a könyvet, ide-oda forgatta, sóhajtozott és a fejét csóválta.

Egy pár hét múlva azután nem nyugodhatott már, bement a takarékbába, megmutatta a könyvet egy hivatalnoknak:

— A kis pénzt akarom... látni szeretném, megkövetem.

Néhány perc múlva a pénztárhoz szállították s elébe tettek egy százast, meg huszonkét krajcárt.

Sulyokné arca földerült.

— Istenem, hát megvan... nagyon megköszönöm. Hát a vaskaszliba őrizték a tekintetes urak! Még meg is gyarapodott... Köszönöm, köszönöm, hát csak tessék visszatenni oda, ahon vut.

— Hát nem akarja elvinni?

— Dehogy akarom, dehogy, ahun ilyen jól megőrzik. Csak látni akartam. Tessék visszatenni, tekintetes uram, a vaskaszliba, soha jobb helye nem vót, azt a huszonkét krajcárt pedig... ha meg nem sértem, amiért ilyen jól őrizték, ma gajánlom a tekintetes urnak.

Sulyokné egy kicsit csodálkozott, hogy a huszonkét krajcárt nem akarták elfadni, de azért jó kedvvel ment haza s nyugodtan aludt.

Néhány nap múlva azonban a könyv szörlő-lábán elveszett. Sulyokné tüvé tette az

dést, hogy annak az állam segítségével leendő megoldására a módokat megtalálják.

Kosinszky Viktor, az aradi kör elnöke az országos egyesület hivatalos lapjának legutóbbi számában érdekes cikket ír az aradiak fölterjesztéséről. A cikk egyebek között a következőket mondja:

Ha helyes a fizetésrendezés szükségének indokolása általánosságban: éppen azon indokok ugyanolyan nyomosan követelik azt is, hogy okvetlenül megfelelő mód nyujtassék a már fennálló adósságok rendezésére és a jövőben felmerülhetők rendkívüli kiadások tisztességes módon való fedeztetésére is, mert különben tisztviselőtársaink egyrésze a fizetésrendezés dacára is többé kevésbé mégis csak ott lesz, a hol az a bizonyos mádi polgártárs.

Az adósságok dolgában azonban — lettek legyen azok bármily okból származók — a tisztviselők zöme a többé kevésbé uzsorás pénzintézetek vagy nem kevésbé uzsorás töképezések kegyére és kényére van utalva és azok hálójának horgai között vergődik. Igaz ugyan, hogy kaphat a tisztviselő fizetési előleget is; ennek jelenlegi megadási módozatai azonban tulságosan nehézkesekek, feltételei tulságosan terhesek és különösen mérve nem elégítheti ki a kivételesebb — bár méltányos igényeket is.

Az kellene tehát, hogy kormányunk módját ejtse, hogy a fizetési előlegek igazolt szükség esetén — esetleg bár halálesetre szóló biztosítással együtt — akár direkt, akár valamely intézmény útján — oly méltányos módozatok mellett legyenek nyerhetők és folyósíthatók, hogy eladósodott tisztviselőtársainknak mód és eszköz nyujtassék bennük, hogy jelenlegi terhes adósságaik kifizetése által az anyagi leköztötségnek mostani megalázó és a hivatalos függetlenség okából egyuttal kormányzati szempontból is türrhetetlen állapotáról egyszer s mindenkorra szabadulhassanak, jövőre pedig ilyen jőzan és takarékos életmód mellett is magukra venni kénytelenek ne legyenek.

A dolog részleteit a fölterjesztés nem méríti ki. Bizonyos, hogy ez hosszas, alapos megfontolásra, az összes számbaveendő körülmények megvitatására vár. De dicséret illeti az állami tisztviselők aradi körét, hogy a fizetésrendezés dolgának befejeztével az ország állami tisztviselőit ennek az ügynek megoldására hívja föl.

Királyi esküszegés?

(Pörbe fogott vezércikkiről.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 22.

Kalmár Antal dr., a kiváló magyar közjogi író, a múlt év május 15 én vezércikket írt a *Független Magyarország*-ba. Cikkében azt a kérdést fejtegette, hogy az 1867: XII. t. c. végre van-e hajtva, vagy nem, s ha nincs végrehajtva, hogy egyeztethető ez össze a királyi hitlevél és a királyi eskü ama tételével, hogy a fejedelem a hozott és szentesített törvényeket végrehajtja.

„A Dák-főe közjogi alap az 1867: XII. t. c. nincs végrehajtva — ugymond. — De ha nincs végrehajtva, kinék volna azt első sorban szent kötelessége végrehajtani? Annak, ki annak végrehajtására, megtartására megesküdött. Ez pedig a magyar király. No, és ha a magyar király nem hajtja végre a törvényt, akkor talán már esküszegő a magyar király? Az országgyűlésen annak mondogatják, egy nagy országos párt kórusban zengi, — és el fog jönni az idő, (amint eljött a többi Habsburgoknál is), hogy ez az esküszegés hiteles törvénytárgyat alakjában közjogilag is konstatalva lesz.”

A budapesti kir. ügyészség a vezércikknek ezen most idézett kitételei miatt királysértés vétsége miatt fogta pörbe dr. Kalmárt. Ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti büntetőtörvény-

szék esküdtbirósága Agoraszó bíró elnöklete alatt. A tárgyaláson a vádat Daróczy Elek kir. ügyész képviselte, dr. Kalmár Antalt dr. Lengyel Zoltán védte.

A vádirat felolvasása után elnök dr. Kalmár Antalt hallgatta ki.

— Ön írta ezt a cikket, mely május 15 én jelent meg a *Független Magyarországnak*?

— Én írtam.

— Felmutatja a kéziratot. Az ön írása ez?

— Igen.

— Ön küldötte be közlés végett?

— Én küldöttem be s a sajtójogi felelősséget is eivállalom érte.

— Mi indította önt ezen cikk megírására?

— A közvéleményben, az országgyűlés egy nagy pártjában, sőt magában a sajtónak egy részében is annyira befészkelte magát az a kolportált tudat, hogy az 1867. XII. t. c., mely az állam fundamentumát képezi, nincsen végrehajtva. Ezt lépten-nyomon hallottam s ezért az aktuális politika szempontjából, de első sorban tudományos szempontból és oldalról foglalkoztam a kérdéssel.

Elnök az inkriminális vezércikk felolvasása után a részletekre hallgatta ki dr. Kalmárt.

— Ezen cikkért a kir. ügyészség önt királysértéssel vádolja azokért a kitételekért, a melyet most ismertettem. Mit hoz fel védelmére?

— Védlemem röviden az, hogy én egy szóval sem állítottam cikkemben, hogy a magyar király esküszegő. Már a címben sincsen sértés, mert én ezt kérdés alakjában tettem fel. Én ezen cikkemben csak azt regisztráltam, amit a parlamentben mondanak, hogy a magyar király esküszegő. Én a sajtóban jogosan véltem ezt az állítást, akár igaz, akár nem, történelmi, tudományos és közjogi oldalról megvitatni.

— Ön meg is indokolta a király elleni vádját. Közjogi és jogtörténeti érvekkel bizonyította, hogy a király halála után a törvény végre nem hajtását esküszegésnek konstatalják. Miután pedig az, ami a jövőben tény, az tény a múltban is.

— Én azt határozottan nem állítottam, amit az elnök ur dedukál. Ez logikai következtetés. Nekem jogom van a Corpus jurist vizsgálat tárgyává tenni.

— Miért vonta bele az uralkodó személyét a cikkbe, hogy ha az 1867: XII. t. cikk nincs végrehajtva? Ezért nem az uralkodó, de a kormány a felelős.

— Én tudom, hogy a király személyét szent és sérthetetlennek mondja már a Szent-István törvénye is, de ez még nem involválja azt, hogy a király személyét tisztességes korlátok közt kritika tárgyává tenni ne lehessen. Én magyar vagyok, tehát én monarchista vagyok. Én magas közjogi szempontból foglalkoztam a királylyal, nem azzal az alacsony módszerrel, amelylyel a modern журналистика tárgyalja a király cselekedeteit.

Daróczy ügyész kérelmére a bíróság elrendelte Kalmár Antal dr. előletére vonatkozó iratok felolvasását. Ezzel a bizonyítás véget ért, s a kérdések szövegezése után s perbeszédre került a sor.

A kir. ügyész vádbeszédében igen sértő hangon nyilatkozott Kalmár Antaltól s azt mondta róla, hogy piszkos pennájával hozzá mer nyulni a király felkent személyéhez. Kéri az esküdteteket, hogy marasztaló verdiktet hozzanak.

Lengyel Zoltán dr. védő felmentést kér.

Kalmár Antal dr. a maga védelmére előadta, hogy midőn a királyról szóló könyve megjelent, egy dús gazdag szabadelvű párti ország-

gyűlési képviselő lejtött hozzá Budapestről az alföldre, s egy egész nagy vagyont ígért neki valaki megbizásából, ha könyvét nem terjeszti. Az ajánlatot visszautasította, noha szegény ember, de inkább kitette magát a sajtóper kellemetlenségeinek, mintsem hogy tollát áruba bocsátotta volna. Kérdezi az ügyészt, piszkos-e tehát ez a toll?

Erre az esküdték visszavonultak és Kalmár Antalt nem bűnösnek mondták ki. A törvényszék tehát ez alapon felmentő ítéletet hozott. A közönség viharosan megéljenezte az ítéletet, az elnök azonban csendre intette a tüntetőket.

Az ügyész és a védő megnyugodtak az ítéletben, amely így jogerőssé vált.

Az orosz-japán háború.

(Összeütközés a kínaiakkal.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 22.

Még mindig nincs értesülés arról, hogy milyen a hadállás Keletáziában. Apró csatározásokról, jelentéktelen incidensekről jönnek hiradások. Az orosz telegramokban nem lehet hinni, a japánok pedig még mindig mélységesen titkolóznak.

Annyi bizonyosnak látszik, hogy a koreai földön szárazföldi harc van, melyben a japánok kerekedtek fölül. Egyre-másra érkeznek a vonatok, a melyek orosz sebessülteket visznek kórházakba.

Az orosz vezérkar meg van győződve arról, hogy a koreaiak valami csinyt terveznek s most már lehetetlennek tartják, hogy a Kínával va ó összeütközést ki lehessen kerülni.

Mai távirataink a következők:

A japánok előnyomulása.

London, március 22. *Daily Chronicle* jelenté Niucsvangból tegnapi kelettel: Ma vasuton Niucsvangból két kozákezred és négy öthüvelykes ágyu érkezett ide. A megerősítési munkálatokat szorgalmasan folytatják. Ugyanennek a lapnak azt jelentik Sanghaiból, hogy niucsvangi hírek szerint a japánok átlépték Takumot. Az hirlik, hogy a japánok és oroszok között kisebb csatározások folytak le. Hir szerint a japánoknak most nyitva áll az út a Motien-szoroson való előrehaladásra, hol most erős orosz haderő van. Tasikianon át Diaojangba több vonat érkezett sebesült oroszokkal. Niucsvangba ostromágyuk érkeztek a port-arthuri erősségből.

Irkuc, március 22. (Az orosz távirati ügynökség jelentése.) *Kuropatkin* tábornokma éjjel ide érkezett és reggel 8 órakor tovább utazott Bajkál-állomás felé.

Pétervár, március 22. *Avellan* tengerészeti miniszter kijelentette, hogy *Alexejev* állása épenséggel nem rendült meg. A hadvezetésben semmiféle változás egyelőre beállani nem fog. *Kuropatkin* és *Alexejev* egymás mellett fognak működni.

Berlin, március 22. A *Kölnische Zeitung*nak egy pétervári távirata szerint lázasan erősítik Port-Arthurnak a szárazföldre néző részét. Az oroszok mindennap várják a japánok partraszállását Port-Arthur mellett.

Ito márki missziója.

Szöul, március 22. Ito márkit a szilvavirág-ról elnevezett rendjellel tüntették ki, melyet különben csak fejedelmi személyeknek szoktak adni. Hajashi japán követ a koreai országos zászlóról elnevezett rend első osztályát kapta. Ito márki a koreai császáraál történt kihallgatásán komolyan ajánlotta a reformok megkezdését, a melyeket azonban csak lassanként hajtanak végre, hogy elkerüljenek minden olyan zavart, mint a melyet az 1895-ik év elhamarkodott intézkedései okoztak. A japán Allen tábornok amerikai katonai attasét Pjongjangban feltartották és felkérték, hogy ne menjen közelebb az előrsökhöz.

Tokió, március 22. Ito márki szöuli látogatásának első következménye az, hogy Japán a legkedvezőbb feltételek mellett 5 millió jen kölcsönt fog adni Koreának. A japán kormány a koreai nagytanácsba tanácsosokat nevezett ki. A koreai császári udvart átalakították.

Boxerlázadás készülöben.

Pétervár, március 22. Felső helyről kapott utasítására ma a *Nowoje Wremja* s más orosz lapok beszúntették az izgatást az angolok és Anglia ellen. Az Oroszországban élő angol alattvalók helyzete veszedelmes és életük sem biztos. Az angol nagykövetségre számtalan panasz érkezik angolkótlól, hogy életük veszedelemben forog.

Tienszin, március 22. A város egyik leggazdagabb nagykereskedőjét, a kiről bebizonyosodott, hogy az oroszok kémje, kézrekerítették és agyenvérték. Az itteni japán kereskedők közt nagy az öröm, hogy ezt a veszedelmes árulót sikerült ártalmatlanná tenni. A hatóságok titkolják az esetet és nem vettek tudomást Katavko meggyilkolásáról.

A cárné husvétii ajándéka.

Pétervár, március 22. A cárné a harc-téren levő katonáknak husvétii ajándékot fog küldeni. A cár korlátlan összeget bocsátott a cárné rendelkezésére erre a célra. A husvétii ajándék egy-egy kosár édességek-ből, szivarból, dohányból és varrókészletből áll. A cárnét ez a husvétii ajándék a katonaság között nagyon népszerűvé tette.

Vegyes hírek.

London, március 22. A *Standard* jelenti Tiencinből: A külügyi hivatal a külföldi kormányokhoz avval a kérdéssel fordult, hogy nyújtsák ki a hadi költségkárptólás fizetésének határidejét egy évvel, hogy az idén fizetendő összegek rendelkezésre álljanak.

Moszkva, március 22. Az (orosz távirati ügynökség jelentése.) A *Csurin* nevű helyi kereskedelmi cég Port-Arthurból kapott értesülése szerint a kereskedelem Mandzsuriában és az Amur vidékén a másképp szóló hírekkel szemben igen élénk. Karbinban szaporodott a csapatok számára szükséges áruk után való kereslet. Az amerikai hajóközlekedés megszűnte miatt mezőgazdasági eszközöket nem szerezhetnek be.

Tokió, március 22. A pénzügyi helyzetet a háboru nem rendítette meg. A kormány lemondott arról a tervéről, hogy behozza a sómonopóliumot és adót vett a selyemre, azonban a dohánymonopóliumot fenntartja.

Niucsvang, március 22. A közelben ma tizennégy ágyudörgést hallottak. Hogy a lövések hol történtek, a nagy köd miatt nem lehetett kivenni.

Oroszország Kina ellen.

Pétervár, március 22. Az orosz vezérkar arról értesült, hogy Kina harcra készül és valami csinyt tervez. Lehetetlennek tartják, hogy az orosz-kinai összeütközést ki lehessen kerülni.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) A tisztviselői kör ülése. Az állami tisztviselők országos egyesületének vidéki köre f. hó 24-én d. u. 5 órakor a főreáliskola tanácskozó termében (földszint főbejárattól balra) rendkívüli választmányi ülést tart, melynek tárgyszorozata a következő: 1. Titkár és egy választmányi póttag jelölése. Indítványok.

Fölrobbantott kártyabarlang.

(Egy fővárosi kávéház rejtelméből.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 22.

A budapesti rendőrség ma este egy hirdett kártyabarlangot robbantott szét. Valóságos gyűhelye volt ez a hamis kártyázóknak, kik a legnagyobb szemérmertlenséggel fosztották ki áldozataikat és sok embert tettek szerencsétlenné. Hosszu dulakodás, kétségbeesett ellenállás után elfogták a bünbarlang fejét és még vagy husz hamis kártyást letartóztattak, akik most már börtönben ülnek.

Az érdekes eset részleteit tudósítónk a következőkben táviratozza:

A fővárosi rendőrség feljelentést kapott, hogy a „Budapest” kávéházban hamis kártyázás folyik. Ez a kávéház három hó előtt gazdát cserélt. Valami *Groszhändler* nevű ember vette meg, akinek sokszor volt már előzőleg baja a rendőrséggel. Lakásán rulett-bankot találtak és ugyanakkor elfogtak több nagykereskedőt, akik szenvedélylyei üzték ott ezt a tilos szerencsejátékot.

Mikor *Groszhändler* a „Budapest” kávéházat megvásárolta, kizárólag csak kávéházi italok eladására adtak neki engedélyt, éppen a multja miatt. A rendőrség szigoruan meghagyta, hogy a kávéház helyiségeiben zenélni nem szabad, a kártyajáték pedig minden formájában tilos. Ezzel a tilalommal azonban *Groszhändler* nem igen törődött, mert, mint ma kiderült, ugyancsak vigan folyt nála éjjelnappal a hamis játék.

Ma este több titkos rendőr berontott a kávéházba s be akart menni a külön helyiségbe, a mely kártyaszobául szolgált. A tulajdonos az ajtó elé állt s nem akarta megengedni, hogy azt felnyissák. A detektívek ökökre mentek vele s mivel több kávéházi vendég segítségére sietett *Groszhändler*nek, valóságos harc fejlett ki, melynek az lett a vége, hogy a kávést a kompánia több tagjával együtt lefogták.

A rendőrség nyomban vizsgálatot tartott s ennek adataiból kiderült, hogy a „Budapest” kávéházban többek közt újfajta és igen szellemes kártyajátékot üzték. A törzsvendégek tisztában voltak azzal, hogy az ott lévő urak csaknem egy szálíg hamisan játszanak. A játék tehát ugy ment, hogy a mikor nem akadt külső balek, csupa hamis kártyás ült az asztalhoz, a többi pedig kibicelt nekik. Nagy pénzben fogadások történtek, ki fog nyerni s ezen a révén töméntelen sok pénz eluszott.

Az is kiderült, hogy az utóbbi hetekben nagyon sok embert, a kit becsaltak a kávéházba, kifosztottak utolsó garasától is. Egy ilyen kizsebelt játékos tett a rendőrséghez jelentést, mely ma este a bandát meglepte s annak fejét, *Groszhändler* kávést husz társával együtt letartóztatta.

Elgázolt kerékpáros.

(A kávéházi hetes balesete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 22.

Az aradi korzónak ma ritka látványossága volt. Valóságos, eleven elgázolást látott a korzó délutáni publikuma, mely él hal az ilyen látni-valóért. Mert mit ér az ujság pontos, részletes hiradása, mit ujságitó legélénkebb fantáziája, ha az ilyen eseményt nem látja maga a kíváncsi közönség.

Egy kerékpáros került egy fuvaros kocsijának a kereké alá, ezt az izgató látványt hatalmas tömeg nézte végig.

Gróza Miklós, a Központi kávéháznál alkalmazott huszonkét éves hetes karikázott ma délután három órakor az *Andrássy-téren*. A Hungária-kávéház elé ért, s éppen be akart fordulni a *Széchenyi-utcába*, mikor vele szemben egy parasztkocsi jött.

A kocsi és a kerékpár oly hirtelen ért egymás elé, hogy a kikerülés lehetetlen volt. Egy pillanat alatt a lovak elütötték a kerékpárost, aki a lovak, majd a kocsi alá került. A szerencsére könnyű kocsi kerekéi keresztülmentek a hetesen, aki egy darab ideig mozdulatlanul feküdt a földön, de azután fölkel és lassan, gyalog megindult hazafelé. Otthon aztán lefeküdt az ágyba, de senkinek nem szólt arról, hogy mi történt vele. A házbeliek csak este hat óra felé hallották a szerencsétlen ember nyöszörgését, aki aztán elmondta, hogy hogyan járt.

A házbeliek azonnal értesítették a rendőrséget, ahonnan *Rimanóczy* Zsigmond ügyeletes rendőrtisztviselő *Brück* Gyula dr. kerületi orvossal kiment *Grózához*. *Brück* dr. megvizsgálta, de nem talált rajta külső, csak belső sérüléseket. Ezek miatt aztán mentőkocsin be szállították a kórházba.

Rimanóczy azonban ekkor még nem hallgathatta ki *Grózá*t, mert az ájulásba esett. Csak később, egy óra mulva tért magához, a mikor *Rimanóczy* ki is hallgatta. Elmondta ekkor, hogy nem tudja, hogyan történt az eset. Annyira meg volt ijedve, hogy a kocsi külsejére sem emlékezett.

A rendőrség most nyomozza azt az ismeretlen fuvarost, aki a szerencsétlen hetest elgázolta.

A kisjenői véres sorozás.

(Az ügyesség vizsgálata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 22.

A *Kisjenői* sorozás alkalmával kitört zendülés ügyében megindították a nyomozást. Főképp oly irányban, hogy kik voltak az engedelmességet megtagadó sorozó kötelesek bujtogatói.

Meszlényi Antal dr. kir. ügyész ma *Kisjenőre* utazott, a hol *Édes* Elemér járási szolgabíróval együtt folytatják a nyomozást. A nyolc legényt, a kiket előzetesen letartóztattak, ma szabadlábra helyezték, de holnap délelőttre újra megidézte őket a kir. ügyész, hét más társukkal egyetemben, a kik szintén résztvettek a zendülésben. Érdekes, hogy ezek nem mind a sorozásra hívott legények közül valók, hanem vannak közöttük idősebb emberek, tehát olyanok, a kiknek tegnap semmi dolguk se lett volna *Kisjenőn*. Főképpen ez a körülmény mutat arra, hogy a zendülés természetesen elő volt készítve. A megidézettek mind csintyelek.

A kir. ügyész ezen kívül tanukul megidézte a *Kisjenői* község háza alkalmazottait is, a kik a zendülés lefolyását látták.

A csendőrség szuronyrohama által megsebesítettek: *Sándor* Mikuláj, *Tarkucz* Mihály és

Ruszb István, mind a hárman csintyeilegények. Sebesülésük valószínűleg könnyebb természetű, miután már mind a hárman már odahaza vannak. Ha a sérülés esetleg megakadályozná őket abban, hogy Kisjenőre menjenek, az ügyész Csintyére utazik a kihallgatásukra.

Ádamosi esendőrőhadnagy, gyulai szakaszparancsnok tizenkét esendőrrel Kisjenőn van a rend érdekében. A sorozás azonban ma már esőndesen ment, annyival inkább, mert ma már más községbeliek kerültek a sorozó bizottság elő, a kik nincsenek, fölbujtva.

A vizsgálat előreláthatóan több napig fog tartani. Hogy ki terjesztette a csintyei legények között a híreket, a melyiket őket fölbujtották, még nem tudni.

MULATSÁGOK

(—) A pécskai kaszinó f. évi április hó 4-én, a kaszinó nagytermében táncvigalommal egybekötött zártkörű hangversenyt rendez.

A „leálcázott kérő.”

(Egy élelapp sajtópör.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 23.

Az aradi kir. törvényszék mint sajtóbíró-ság ma egy élelapp sajtópörében hozott ítéletet, oly ügyben, amely annak idején sok mendemondára adott okot.

A *Füles Bagoly* című lapnak 1901. augusztus 18-iki számában *Leálcázott kérő* címen háromfelvonásos „szindarabot” közölt. A cikk dr. Miklós Gyula volt aradi ügyvédjelölt, most budapesti ügyvédre célzott, a kít „dr. Miklós” nevezett. A jelenet azzal végződött, hogy „Télesi Deák Ferenc utcai ügyvéd” kilöki lakásából a leálcázott kérőt, mert az váltót hamisított.

Miklós Gyula dr. sajtó útján elkövetett rágalmozás miatt feljelentést tett a *Füles Bagoly* szerkesztősége ellen, a melynek részéről Schreyer Sándor vállalta el a felelősséget, a ki magát a mai főtárgyaláson „szerkesztőségi gyakornoknak” nevezte.

A főtárgyalás során, a melyen Fábian Lajos dr. kir. ítélőtáblai bíró elnökölt, Schreyer tagadta, hogy a cikk dr. Miklós Gyulára vonatkozott volna. A vizsgálat során azonban tizennégy tanu bizonyította, hogy ők a cikk első elolvasása után a „dr. Miklós” ben ráismertek Miklós Gyulára, annyival is inkább, mert ez akkor tényleg jegyben járt *Télesi (Winter Adolf)* Deák Ferenc-utcai ügyvéd leányával, akit azóta nőül is vett.

Az ügyészség, miután közérdeket nem látott fennforogni, nem vette át a vád képviselőt. A főmagánvádló jogi képviselője *Csedly Károly* dr. aradi ügyvéd volt. Schreyer Sándort az első tárgyaláson Nagy Sándor dr. képviselte, ma azonban, miután Nagy Sándor dr. el volt foglalva, védő nélkül jelent meg.

A törvényszék rövid bizonyítási eljárás után belgazolva látta, hogy a cikk Miklós Gyulára vonatkozik s ezért Schreyer Sándort egy hónapi foghátra és 95 korona eljárási költségek megfizetésére ítélte. Az ítélet súlyosító körülménynek vette, hogy a cikk egy pályája kezdetén álló embert támadott meg, végül, hogy Miklós Gyula az időben nősülés előtt állott s e közlemény ép az ő nősülési szándékára vonatkozott.

Az elítélt fölmentés érdekében felebbezett. A védő abbéli kérelmétől, hogy az ítélet abban a lapban, a melyben az inkriminált közlemény megjelent, egész terjedelmében közöltessék, — miután a vádlott kijelentette, hogy senkit se akart a cikkel sérteni — elállott.

Kálmán Mihály — szabadlábbon.

(A visszavont feljelentés.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 23.

Az aradi ügyészségi fogház legujabb uri lakója, Kálmán Mihály ügyvédjelölt ma kissebadult. Rövid, de elég szenvedéstejes raboskodása után ismét a friss levegőt szívja és valószínűleg azon gondolkodik, hogy mitevő legyen ebben a nagy világban.

Valaha nagyuri tempóban élt, adta az előkelőt s uri szalonokban dicsekedett a püspök nagybátyjával. Most aztán kikerül az életbe, ahol nincsenek többé rá nézve uri szalokok, sem olyan emberek, a kik az ő meséit a püspök rokonságról elhiszik.

A kiszabadulás részleteit tudósítónk a következőkben adja elő:

A budapesti rendőrség a ma'nap letartóztatta Kálmán Mihályt, a ki ellen az aradi törvényszéknél sikkasztás miatt bünvádi eljárás volt folyamatban. Köröző levél nem volt ugyan ellene kibocsátva, de a budapesti rendőrség mégis figyelmessé lett Kálmán Mihályra, mert az aradi törvényszék többször tudakolta a tartózkodási helyét. Felhívta a budapesti rendőrség figyelmét ezenkívül az a körülmény is, hogy Kalocsáról, ahol Kálmán Mihály legutóbb tartózkodott, szintén érkezett ellene feljelentés csalás és sikkasztás miatt. Ezek miatt aztán letartóztatták és miután legelőször Aradon indult meg ellene az eljárás, ide hozták Aradra.

Kálmán Mihály bűnügye már annyira előhaladott stádiumban volt, hogy legközelebb főtárgyalásra került volna. Ma azonban Kell Lipót dr. ügyvéd, akitől Kálmán sikkasztott, visszavonta a feljelentést. Ezt a visszavonó kérvényt Kálmán védő ügyvédje, *Sugár Jenő* dr. vitte be a törvényszékre. A bíróság a kérvényt nyomban kiadta az ügyészségnek indítvány tétel végett. Az ügyészségnek a kérelmet abból a szempontból kellett megbirálnia, hogy nem olyan büncselekményt követett-e el Kálmán Mihály, mely hivatalból üldözendő. Ezt az esetet azonban az ügyészség nem látta fenforogni, miért is a vádat Kálmán ellen eljettette és határozatáról a törvényszéket értesítette.

Délután öt órakor küldte fel *Szakolczay* Lajos kir. alügyész a határozatot a törvényszéknek, mely zárt tanácsülésben, *Köller* János bíró elnöklete alatt határozott az ügyészi indítvány dolgában. A törvényszék helyt adott az ügyészi indítványnak, beszüntette Kálmán Mihály ellen az eljárást és elrendelte szabadlábbon helyezését.

A határozat kihirdetésére felhozták a fogházból Kálmán Mihályt. Könybe lábadt szemekkel lépett be az egykor oly elegáns ügyvédjelölt a bíró szobájába, s mikor Köller kihirdette előtte, hogy még ma szabadlábbon kerül, örömsírásba tört ki. *Szakolczay* alügyész azonnal intézkedett a szabadlábbon helyezés iránt, s mielőtt a törvényszék tanácsa kihirdette előtte határozatát, addig a fogház törzskönyvéből kitérítették a büns ügyvédjelölt nevét, aki újabb tartózkodási helyül Budapestet nevezte meg.

Kálmán Mihály nem ment vissza többé a fogházba. Kisírt szemekkel sietett ki a törvényszéki palotából és ment egyenesen védőjéhez *Sugár Jenő* dr.-hoz, akinek sirva mondott köszönetet kiszabadításáért. Kálmán Mihály holnap elutazik Budapestre.

A Kell Lipót dr.-én kívül még három másik feljelentés is van a törvényszéknél Kálmán ellen. Ezekben azonban még a nyomozat sincs

befejezve, s így szabadlábbon helyezésüket ezek a feljelentések nem gátolták.

Kálmán Mihály kiszabadulása után a következőképp mondotta el letartóztatása körülményeit egyi. munkatársunk előtt:

— Az én egész letartóztatásom nem más, mint rendőri felületesség. Semmi oka sem volt a budapesti rendőrségnek arra, hogy engem letartóztasson. Mikor felutaztam Budapestre, hogy vizsgát tegyek, megidéztek a rendőrségre. Ott felhívott a kihallgatást vezető rendőrtisztviselő, hogy mondjam be a lakásmat. Ezt meg is tettem. Erre azt kérdezte, hogy van e állásom, foglalkozásom.

— Nincs, — feleltem.

Erre se szó, se beszéd, kimondja a bölcshatározatot, hogy engem letartóztat.

— Kérem, — feleltem neki, — hisz erre semmi ok nincs. Én tudom a törvényt.

De hát mit ér a jogász beszéde a káthatalommal szemben. Egyszerűen azt felelte rá a rendőrtisztviselő:

— Én is tudom a törvényt!

Ezután lehoztak Aradra. Azt sem tudtam, hogy mért vagyok letartóztatva. Itt kihirdették előttem a határozatot, mely szerint előzetes letartóztatásba helyeznek. Megmondták az indokokat is. Azért, mert nincs állandó, bejelentett lakásom.

Én erre azt mondtam a bírónak:

— Ezt a határozatot az indokoknál fogva, apellálom meg. Hiszen nekem van állandó lakásom a szüleimnél.

A törvényszék erre megindította ebben az irányban a puhatólást és konstata, hogy az én állításom megfelel a valóságnak. Engem nem is a Kell Lipót dr. kérvénye folytán helyeztek szabadlábbon, hanem a rendőrségtől beszerzett információ alapján. A kérvény folytán csak megszüntették ellenem az eljárást.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szerda: Kurucz Feja David, dráma. Gazdó A. és Könyves Jenő búcsúfellepte. (Páros bérlet.)
Csütörtök: Erény utjai, vígjáték. Chiary Biri főléptével. (Páratlan bérlet.)
Péntek: Bob herceg, operetta. Rózsa Lili búcsúfellepte. (Páros bérlet.)
Szombat: Roland mester, opera. Bejczl-pár búcsúfellepte. (Páratlan bérlet.)

* Kapitány kisasszony. Mint említettük, az aradi színház operet személyzete nagyban készül a *Kapitány kisasszony* bemutatójára. A kedves darab, mely más színpadokon nagy sikereket ért el, elsőrendű szereposztásban kerül színre, *Zilahynéval* a címszerepben. Növelni fogja az előadás érdekességét, hogy az egyik felvonásban *első sakkfigurák* fognak szerepelni.

* Az erény utjai — vendégszerepléssel. Érdekes bemutatkozás lesz csütörtökön az aradi színházban. *Az erény utjai* című kitűnő francia vígjátékban lép fel mint vendég *Chiary Biri* kisasszony, a budapesti Vigszínház fiatal, tehetséges tagja, akinek szereplését igen jó hír előzi meg. Fellepte iránt nagy az érdeklődés.

* A Népszínház válsága. Fővárosi tudósítónk írja: A Népszínházi bizottság tegnap délelőtt tartott, amelyen a Népszínház válságának ügyével foglalkoztak. Erre vonatkozólag meghallgatta *Fülepp* Kálmán tiszti főügyész véleményes jelentését, amely megvilágítja az ügynek jogi oldalát. A bizottság hosszasan tárgyalta a jelentést s elhatározta, hogy megbizzza az ügyészségnek és a mérnöki hivatalnak egy-egy tagját, hogy állandóan legyenek jelen a csodóelőadásnál, nehogy a színházi-alap károsodjék. Gondoskodni fog a bizottság oly módokról is, amely a jövőben kizárja, hogy a

színházi-alap a magánvagyonnal összekeverhető legyen.

* Erdős Renée regénye. Nagyobb harsanással, keves modern magyar író vonult még fel a Parnassusra, mint Erdős Renée. Kinek kötetbe gyűjtött verseit lángoló dythirambusokban magasztalta a kritika és mohó kíváncsisággal kapkodja szét a közönség. Az ifjú költőnő forró szerelmi dalai ritka egyéniségről tettek is tanúságot: a fiatal, lázadó szerelmi érzés követelő heve; szenvedélyének zabolátlan löktetése; az asszonyi lélek legmeghittebb titkainak megdöbbenő őszinteséggel való feltárása; nyelvezetének buja szingazdasága és verselési technikájának bravuros tökéletessége — mindez igazán hivatott és óserejű talentumu költőnek mutatta Erdős Renét. Az érdekes új csillag a „Versek” megjelenése óta még csak fokozta a hozzá fűzött varakozásokat az a jelentés, mely Erdős Renée első prózai munkájának megjelenéséről szökött. A könyv — Egy leány élete — most megjelent („Pallas” írói és nyomd. részv. társaság kiadása) s íme tanúságot tesz róla, hogy Erdős Renée poétai erényei a prózában is csak úgy érvényesülnek, mint verses munkáiban. Igaz, a regény tárgya is olyan, mely csak egy nő, még inkább: költőnő lelkéből fakadhat: bensőséges, intim meggyónása egy leánylélek rejtelmes titkainak, az áhitatos érzéseknek épp úgy, mint a bűnös gerjedelmeknek s a fellángoló szerelmi indulatoknak épp oly hű festésével, mint megható suttogásával a családások szelid mélabujának. Alakjai is a művészi élet légköréből valók: írók, festők, színészek, színésznők vonulnak fel benne oly jellegzetes karakterfestéssel, mely már szinte közel jár élethű portraik beállításához. Szóval, művészi és érdekes a regény, mint Erdős Renée minden írása, amit le nem tehetünk anélkül, hogy előbb egyfolytában végig ne olvassuk. Tartalmához méltó modern és előkelő köntösben adta ki a „Pallas” a könyvet, mely fűzve 8 koronaért, a „Versek”-ével teljesen azonos díszkötésben pedig 6 koronaért kapható a kiadónál. (Budapest, V., Honvéd-utca 10.)

A kapukulcs.

(Egy kis villa titkaiból.)

Arad, március 22.

A lipótvárosi társas összejövetelek legújabb pletykáját mondja el az alábbi budapesti jelentés:

F. G. nagykereskedő fiatal férj. Ot hónap előtt vette el feleségül a kerület legszebb és legnagyobb jövedelemmel dicsekvő bankárleányát, a kinek a gyémántfüggője többet ért, mint egy földszintes ház az összes mellékhelyiségeivel. A fiatal pár az esküvő után két hónapra Nizzába utazott és mikor visszajöttek, a férj pazar kényelmű lakást rendezett be a Szabadság tér egyik elegáns, új palotájában.

Az asszonyka azonban nem volt boldog. A fényes lakás, a pazar ékszerek nem elégítették ki az igényeit, a férje pedig elhanyagolta. A nagy üzlet örült kötelezettséget rótt a szőke nagykereskedő vállára, aki gyöngőnek érezte magát arra, hogy a felesége igényeit is kielégítse, s hogy az üzletet is jól vezesse. Ez a két dolog temérdek gondot adott a fiatal férjnek, aki alapjában igen derék és okos fiú volt, s mindenképp szerette a feleségét.

Az asszonyka ellenben nem elégedett meg a gondokkal, a melyeket a férjének okozott, ő másra végyott, figyelmes, szereimes lovagra, a kinek ő volna az istennője, mindene. Ez a más valaki rövidesen meg is jelent egy elegáns miniszteri fogalmazó személyében, aki monoklit viselt és mindent utált, a minnek lipótvárosi szaga volt. Az asszonyka éppen ez tetszett meg a fogalmazóban, jó barátok lettek, s hogy zavartalanul érintkezhessenek egymással, a fogalmazó ur egy villát bérelt a városliget egyik apró, zöld utcájában.

Egy egész nagy villát bérelt, kerttel, istállósággal, kerítéssel s az egész ház az övék volt. Senki nem zavarta őket a titkos találkozósaikban, mely helyenkint kétszer háromszor szokott megtörténni délután háromtól hatig.

Minden jó lett volna, csak egy hibája volt a

dolognak. Egy kapukulcs. A villának ugyanis nem volt se házmestere, se gondnoka, úgy hogy a szerelmesek állandóan egyedül nyitottak kaput, s mert nem egyszerre jöttek a találkára, a fogalmazó urnak is, meg az asszonykának is külön-külön kapukulcsuk volt. Es ez nagy baj. A kapukulcs igen nagy, nehéz szerszám és az asszonyka gyakran igazán zavarba jött, hogy odahaza hova dugja el a férje elől.

Hogy ennek a zavarnak volt némi jogosultsága, mutatja ennek a pletykának a pointja. A férj egy napon véletlenül felemelte felesége szoknyáját, a mely ágyra volt dobva. A szoknya rettenetes nehéz volt és a férj mosolyogva mondta magában:

— Óriási, ez az asszony kincseket rejt a szoknyájában!

Belenyalt a szoknyaszegbe és meglepetve vette ki belőle a kapukulcsot. Másnap már mindent tudott. Megtalálta a kulcs mesterét s ennek a nyomán a kis városligeti villát is. Harmadnap pedig a kis öthónapos menyecske sirva ment vissza a mamájához.

HIREK.

— Öröm a királyi házbán. Prágából jelenti egy táviratunk: *Windischgrätz* Erzsébet hercegnőnek éjjel fél egy óraker egészséges *fiugyermek* született. Az anyának állapota teljesen kielégítő. Hőmérséklete 37, érverése 88. Aláírva: dr. Knap. Az örvendetes eseményről azonnal táviratban értesítették a királyt, a királyi ház tagjait és *Lónyayné* grófnőt, a boldog nagy mamát, a ki jelenleg Miramaréban tartózkodik. A király a sürgöny vétele után gratuláló táviratot küldött. *Mária Valéria* főhercegnő tudatta, hogy holnap délelőtt Prágába érkezik.

— A Reichsrat elnapolása. Bécsből táviratozzák, hogy a Reichsrat ma délután öt óráig névszerinti szavazásokkal töltötte el az időt. Ekkor az elnök félbeszakította a tárgyalást és felolvastatott egy királyi kéziratot, mely a Reichsratot elnapolja. A csehek óriási lármába törtek ki s a képviselők nagy izgatottságban mentek szét.

— Az új görög-katolikus templom. A város és az aradi görög katolikus egyház között, a mint annak idején megirtuk, szerződés jött létre, az iránt, hogy a m-nnyiben az egyház Aradon új templomot épít, a város ezt ötven évig köteles fentartani, azontul pedig a várost a templomnak se föntartása, se építése nem kötelezi, csupán a papi és kántori illetmények kiegészítése. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ez ügyben leiratot intézett a városhoz, a melyvel a szerződést nem hagyja jóvá, hanem fölbíjja a várost, hogy az építkezést *a kongruakérdéstől válassza el*. Ilyesformán a nehezen fejlődő ügy újabb huzódást szenved.

— József főherceg az eleki menedékháznak. József főherceg ma hatszáz koronát adományozott az eleki menedékház javára. A nagylelkű adomány *Schill* József megyei főjegyző kezéhez folyt be.

— A pénzügyi bizottság ülése. A város pénzügyi bizottsága szombat délután ülést tart, a melynek tárgyai lesznek: az 1903. évi zárószámadások fölülvizsgálata, a városi pénzek elhelyezése iránt teendő javaslat, az aradi pénzintézetek és vállalatok részvényei forgalmi értékének megállapítása és végül számvizsgáló választás.

— Ünnapély a várban. A csász. és kir. 33-ik gyalogezred holnap, *szerdán* ünnepli meg a Mortara és Novarra mellett vívott diadalmas csaták emlékezetét. Reggel a várban tábori mise lesz, utána a nap jelenőségének ismertetése és az altisztek megjutalmazása következik. Délben a tisztikaszinóban banketét fognak

tartani, délután pedig a legénység rendez tarka barka mulatságokat és tréfás felvonulásokat.

— A nagylaki pótválasztás. Holnap, *szerdán*, heves küzdelem esik meg Nagylakon *Hász* Antal tótbánhegyesi birtokos és *Nagy Sándor* dr. aradi ügyvéd között, a kik most pótválasztáson mérkőznek meg a kerület mandátumáért. Mindkét párt erősen van szervezve és egyaránt bizakodik a győzelemben. A választás iránti érdeklődést tekintve intézkedtünk, hogy az *Aradi Közlöny* ezuttal is rendkívüli kiadásokban adja tudtul a szavazás menetét. Előfizetőink a nap folyamán kézhez fogják kapni a rendkívüli kiadásokat, melyek egyébként a kiadóhivatal helyisége elé is ki lesznek függesztve.

— Az utolsó ebéd. Az aradi szegény tanulókat segélyező egyesület március hó 23-án (*szerda*) déli fél tizenkét óraker osztja ki istápoltságuk ezen idényben az utolsó ebédet, a melyre az érdeklődő közönséget ez uton is meghívja *özv. Hauser* Károlyné, egyesületi elnök.

— Készülő lovas-szobrok. Budapestről táviratozzák: *Gróf Andrássy* Gyula lovasszobra, *Zala Györgynek* e nagyszabású szoborműve, a *Róna*-féle hazai műrcsöntődében teljesen elkészült. Szállítását ma kezdték meg és néhány hét múlva a szobor talapzatra felerősítve készen fog állani. *Szent István* király lovasszobrát *Strobl* Alajos mester e napokban végezte be; annak bronzba öntését *Tisza István* miniszterelnök szívtén a *Róna* féle öntődére bízta és *Rónával* a szerződést már meg is kötötte.

— Képviselőválasztás. Brassóbol jelenti: *Copony* Traugott kormánypárti jelöltet ma a brassói első kerületben közfelkiáltással képviselővé választották.

— Számgyakornoki kinevezés. A m. kir. pénzügyminiszter *Hámbek* Lajos almáskamarási lakost ideiglenes mérősegű segélydíjas m. kir. pénzügyi számgyakornokká nevezte ki az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőséghez.

— *Sándor Pál* lovasias ügye. Egyik budapesti lap megvádolta a *Schlesinger és Polakovits* céget, hogy 1897 ben nagy gabonaelővételi üzletet folytatott, mely az üzletbe bevont kisdarék tömeges károsodásával járt. A „Magyar-ság” című lap még élesebben kikelt a cég ellen s ennek az lett a következménye, hogy *Sándor Pál* országgyűlési képviselő a mai napon *Münnich* Aurél és *Kubinyi* Géza által provokáltatta az említett ujság szerkesztőjét, *Magyar* Gyulát. Együttal *Sándor Pál* nyilatkozatot adott közre, melyben hangsúlyozza, hogy ő a *Schlesinger és Polakovits* cégnek cégtársa, s így a tulajdonosok ellen intézett támadás őt is éri, ezt pedig nem hagyja szárazon.

— A cambridgei herceg temetése. Londonból táviratozzák: A cambridgei herceg holttestét este 9 óraker a westminsteri apátságba szállították. A koporsó az egyesült királyság zászlójával volt beterve és hat ló által vont lafetlán nyugodott. A menetet egy század lovas testőrség kísérte. Azokban az utcákban, amelyekben az ünnepélyes menet végig vonult, ezrekre menő néptömeg gyűlt össze.

— Megrövidített szolgálati idő. A F. M. arról értesül, hogy *Nyíry* honvédelmi miniszter rendeletet adott ki az összes csapatparancsnokságokhoz, amelyben úgy intézkedik, hogy a május 9 én bevonuló ujoncok szolgálati kötelezettsége a közös hadseregnél csupán 1906. december 31 ig, a honvédségnél pedig csak 1905. december 31-ig tartson. Ilyen módon ezeknek az ujoncoknak szolgálati kötelezettségéből négy hó esik. Minthogy pedig a szabadságolás rendes körülmények között már az illető év szeptemberének végén, vagy október elején, a nagygyakorlatok lefűvése után szokott bekövetkezni, még három hónappal, tehát összesen

két hónappal kevesebb szolgálati időt kell számítani. Az önkénteseket illetőleg is foglal magában a miniszteri rendelet intézkedéseket. Ezek szerint az önkéntesek, akik a múlt év október elsején lettek volna kötelesek bevonulni és szolgálatuk elhalasztását nem kérték, nem most, hanem csak október elsején kötelezettek szolgálatuk megkezdésére.

— **Ethunyt főrend.** Pozsonyból táviratozzák, hogy Szápáry Sándor gróf főrendiházi tag ma ott influenzában váratlanul meghalt. Szápáry gróf, a ki 46 éves volt, pár nap előtt érkezett Bécsből Pozsonyba, ahol beteg lett s a betegség rövid idő alatt végzett vele.

— **A közös hadsereg 1905. évi költségvetése.** Bécsből táviratozzák, hogy a közös hadügyminisztériumban az utóbbi napokban tárgyalják a közös hadsereg 1905. évi költségvetését. A tárgyalásokat a jövő héten folytatják. Mihelyt elkészülnek a költségvetéssel, közös minisztertanács lesz, a melyen végleg megállapítják a delegációk elé tejesztendő költségvetéseket.

— **Katasztrófa egy bányában.** Pécsről jelentik: A pécsi kőszénbányákhoz tartozó vasas bányatelepen az éjjel bányarobbanás történt, a melyet mocsárgáz idézett elő. Az explosió idején hét munkás dolgozott a tárnában. Ezek közül öt meghalt, egy könnyen és egy munkás halálosan megsebesült. Eddig csak öt embert tudtak kihozni a tárnából, kettő még a törmelék alatt van. A halottak nevei: Fekete István, Varga Vince, György Vilmos, Török János és Obernayer Antal. Az utóbbi kettő család. Révész József bányamunkás a halállal vívódik.

— **Az aranyági gyilkosság tettése.** Még a múlt évben történt, hogy Irsai Sándor aranyági kereskedőt Brád József odaváló paraszt agyonlőtte. A gyilkosságra Brádnak semmi oka nem volt, ezért már a letartóztatása alkalmával az a gyanu merült föl, hogy a kereskedő gyilkosa elmebajos. Az aradi kir. törvényszék ez okból a megfigyelését rendelte el, a melynek az lett az eredménye, hogy Brád Józsefet elmebajosnak mondták ki az orvosok. E miatt a büntető eljárást megszüntették elene, s elrendelték, hogy valamely állami elmebetegintézetbe helyezték el. Miután az ez iránt való intézkedés a legközelebbi közigazgatási hatóság dolga, az elmebajos gyilkost az aradi rendőrség szállította el ma a Lipótmezőre.

— **A budapesti sztrájk.** A sztrájkoló budapesti szabósegédek ügye erősen közeledik a végleges megoldás felé. Tegnapról mára kétszáznyo cvanőtről háromszázhuszonötöre emelkedett azoknak a munkaadóknak a száma, akik a munkások föltételeit teljesítették. Már alig vannak százötvenen azok a mesterek, akik még mindig ragaszkodnak álláspontjukhoz. A dolgozó munkások heti bérüknek harmedfél százalékát juttatják a sztrájkolóknak. A lakatosok sztrájkja előreláthatólag néhány napon belül a munkások győzelmével véget fog érni. A sztrájkotánnyan érzik ezt s ezért nagy az öröm és el vannak szánva, hogy akkor sem engednek, ha még két hónapig nem dolgozhatnak.

— **Irodalmi estély.** Az aradi írók társasága legközelebbi felolvasó ülését rendkívül érdekes programmal április 5-én délután 5 órakor tartja meg a városháza dísztermében.

— **Szerelmi dráma.** Nagykikindáról írják: Tóth Péter Pál nagybecskerek-muzslyai 42 éves községi pénztárnok és Mara Ágota, az odaváló kisbírő 18 éves szép leánya már három év óta szerették egymást és miután Tóth házasságra és így egymással nem lehettek, tegnapelőtt mindketten Nagy-Kikindára jöttek és ott a kocsimában megszállva, először a leány lötte magát fölé, azután Tóth ugyanazon revolverrel agyonlőtte magát. A temetés tegnap délután ment végbe, több mint ezer fő-

nyi közönség óriási részvétele mellett. Mivel a rom. kath. lelkész megtagadta a beszentelést, a nép nagyon fel volt izgatva, de Wachtel rendőrfőkapitánynak sikerült a botránynak elejét venni.

— **Köburg herceg nyilatkozik.** Mattasich Géza emlékiratai nagy feltűnést keltenek az egész világon. A külföldi sajtó élénken foglalkozik vele s illetékes helyekről cáfolgatják annak tartalmát. A Lujza hercegasszony nyilatkozata után most Köburg herceg cáfolgat. Bécsi ügyvédje, dr. Bachrach a herceg nevében nyilatkozatot tesz közzé, amelyben többek közt kijelenti, hogy „Köburg Lujza hercegasszony képtelen az ügyeit maga intézni és feltétlenül szükséges, hogy zárt gyógyintézetben tartsák őt.” Kijelenti továbbá a herceg ügyvédje, hogy a férj évi 72.000 korona járadékot ad a feleségének s ezenkívül még mintegy három millió korona adósságát fizetti ki, noha erre semmiféle ítélet nem kényszerítette. A herceg nyilatkozata éles szót emel az emlékiratban foglalt ama kijelentések ellen, amelyeket állítólag Lujza hercegasszony tett Mattasich előtt; ha ezek a nyilatkozatok a valóságnak megfelelnek, vagyis, ha a hercegasszony csakugyan ily módon nyilatkozott a férje és családja ellen, akkor azok a szavak a téboly esztelenségének bizonyítékai. Egyébként kijelenti Bachrach ügyvéd, hogy sem a herceg, sem ő maga nem gyakorolt befolyást Mattasich elítélésére.

— **Lázítás a magyarok ellen.** Deésről jelentik: Páncélcsek közegében több száz főre menő oláhság március 15-ére veszedelmes zendülést tervezett. A román ajku lakosság ugyanis már hónapok óta gyűléseket tartott, a melyeknek az volt az eredménye, hogy a románok folytonosan hangoztatták, inkább rakásra ölnék minden magyart, semhogy a Talpra magyar elszárválását megengedjék. Az utóbbi napokban a falu intelligenciájából ha valaki az utcán megjelenik, folytonos szóbeli inzultusoknak volt kitéve. A románság mindenfelé azt hangoztatta, hogy a lakarepéniért megtámadják és az irásokat, kötvényeket, váltókat szétépitik. Tizennyolc környékbeli falu lakosságát felszólították, hogy menjenek és segítsenek a zendülésben. Szóke Albert tanító március 13-án táviratban értesítette a vármegye alispánját a dolgról és sürgős segítséget kért a már fenyegetőleg viselkedő oláhsággal szemben. Az alispán intézkedésére Kolozsvárról egy csendőrhadnagy ment ki s a közeli őrsőkből negyven csendőr szállította meg a faut. Azonkívül a szamos-ujvári huszárságot is készenlétre szólították föl és a csendőrök a felut elzárták. Ilyen elővigyázó intézkedéssel ünnepelt a magyarság. A lázítók ellen a csendőrség a nyomozást megindította.

— **Halálra égett napszámosnő.** Kiss Józsefné, negyven éves napszámosnő pénteken délután a Maros-táj 5. szám alatt levő lakásán kukoricát pattogatott. Egy kipattanó szikrától a szoknyája tüzet fogott s pár perc alatt légokban állott. Az asszonyt, a kinek egész alsó teste összeégett, a megyei kórházba szállították, a hol ma délután három órakor meghalt.

— **Házilpari tanfolyam.** Gyoronon a házilpari tanfolyam bezárási ünnepélye a telepes községben f. hó 20-án d. u. 3 órakor tartott meg. Az ünnepélyre Aradról kirándultak Variassy Árpád kir. tanácsos, tanfelügyelő, Knar Lajos jóságfelügyelő, Baross Ferenc dr. főszolgabíró, Sármezey Ákos birtokos és Karátsonyi Gyula kincstári ispán, a telep felügyelője, kiket a vasutnál Tabajdi Gyula gyoroki jegyző, Raskó Sándor plébános, Szilvássy Géza igazgató, Konce Benó uradalmi kasznár, Kovácsvecs György jegyző és Pál Miklós gazdasági szaktanár, a tanfolyamos vezetője fogadtak. A bizottság együtt a telepre ment, hol az ifjusági dalkör Lázár Pál tanító vezetése mellett elénekelte a Hymnuszt. A tanfolyamon készült tárgyak az óroda helyiségében voltak kiállítva, hol a megnyitó beszédet Pál Miklós gazdasági szaktanár tartotta, felhíva a jelenvoltaik figyelmét a tan-

folyamon készült tárgyra, melyek arra vallanak, hogy a csángókban a kézi ügyesség, a szorgalom és a jó ízlés nem hiányzik. A tanulók a bezárási ünnepélyen kosarat fontak, cirokseprűt, cirok fejét kötötték, szalmából, raffia háncsból különböző munkákat készítettek.

— **Kiszabadult katonarabok.** Az emlékezetes koszoru ügyből kifolyólag az aradi hadbírószék három szegedi utaszt ítélte el, egyet pedig, Déczy Antalt, fölmentette a büntetés alól. Az elítélt katonák büntetésébe beszámították a vizsgálati fogságot is, és mivel a vizsgálati fogsággal együtt az egész büntetési idejüket kitöltötték, vasárnap szabadon bocsátották őket az aradi várbörtönből.

— **Visszaélések a kivándorlás körül.** Antwerpenből érkezett a következő levél: „Nécsoda! kóznunk azon a remek bánásmódon, amit a magyar állam a kivándorlókkal szemben tanúsít. 3-400-ával érkeznek a magyar kivándorlók ide, a kik egy egész kálváriát tesznek meg, mire abba a helyzetbe jutnak, hogy hajóra szállhatnak. Az ide érkező magyar kivándorlók (az állam felügyelete alatt) kerek két héttel előlött hagyták el otthonukat, mire Antwerpenbe megérkeznek. Ezentúl zord időben, nagyobbrészt fűtetlen vasuti kocsiokban teszik meg a kényeszerített körutazást a lakásukból Fiumén keresztül Antwerpenbe. Már magában az is nevetéses, hogy milyen józan eszű ember utazna Antwerpenbe Fiumén keresztül, amit a nagyon humánus m. állam a kivándorlóival tesz, ami majd annyi, mintha valaki a St. Louis világiállításra Afrikán keresztül utazna. Ezeket a kivándorlókat a szó szoros értelmében kizozzák, mert kell-e annál nagyobb kín, mint birka módra ilyen időben embereket szállítani két hétig vasuti kocsiokban, a miből öt napot a fiumei remek állami barakokban töltöttek. Ez a levél szomorú képe annak, hogy mi történik most a magyar kivándorlókkal. A kormány új törvényt alkotott vagy két év előtt, amelynek az volna a célja, hogy Fiume legyen az a magyar tengeri kikötő, amely a kivándorlókat Amerikába viszi. Am végeredményben a kérdés egészen másképen alakult mint az illetékes körök gondolták. Az volt ugyanis a cél, hogy Fiuméből induljon el a hajó, és elérje Amerika partjait két nap alatt úgy, amint eléri azt a kivándorló Brémából. Most szomorúan alakult a kép, nem hajó viszi az embereket Fiuméből, hanem vasut és pedig rossz, fűtetlen kocsi, lassan és csendesen Antwerpenbe. Onnan kis hajón Angliába szállítják át az utasokat, azután megint vasuton Liverpoolba és csak innen megy a hajó Amerikába majdnem egy havi kintlével, fáradás és szenvedés után. Halom számra érkeznek a panaszok, mert a szolgabíró, a jegyző, a zsandár megakadályozza a kivándorlókat szabad akaratuk érvényesítésében és küldik az embereket érzet alatt Fiuméba, ahol a főbiztos kommandója alá tartoznak. Egy fővárosi lap szerkesztőségébe 56 aláírással jött a következő levél: „Itt vagyunk napok óta utlevéllel, pénzzel, hogy Amerikába mehessünk. Ide küldtek fenyegetéssel és kintzások közt. Itt nem is állnak velünk szóba. Naponta kell jelentkeznünk, hogy megtudjuk, mikor megy a hajó. Holnap kellett volna, de most értesítenek, hogy azonban pakkoljunk, mert holnap vasutra ülünk, úgy visznek Amerikába. Nem tudjuk, mit tegyünk. Kérjük a nagyságodtok segítségét. 56 aláírás.” Nem hagyjuk azonban el és folytatjuk itt a panaszok sorozatát, amely alkalommal megjegyzzük, hogy március 5-én kellett volna a Cunard-társaság hajójának megállapodás szerinti elindulnia, azonban az indulás napján a hajónak nyoma sem volt. Március 27-én ismét kellett volna hajónak indulnia, de megint csak vasuton kezdik szállítani az embereket és már mult hétfő óta mennek a tulzsfolt vonatok szerencsétlen kivándorlókkal, akik abban a hiszemben mentek le Fiuméba, hogy hajót kapnak, és ime, egy havi világhöruti szenvedésre viszik őket.

— **Artisták kalandjai a keleti háboruban.** Belling, az ismert cirkuszdirektor a napokban Bécsbe érkezett a feleségével és két gyermekével, a kikkel átélte az orosz-japán háboru első napjait Port-Arthurban. A cirkusz, a mely 180 személyből és 55 lóbol állott, nagyon is-

merc volt a távoli Kelet városaiban, a hol évek óta képviseli az európai művészetet. Most érdekes dolgokat mond el a keleti eseményekből. Február 8-án — meséli a cirkuszdirektor — diszeadás volt, a melyen jelen volt az orosz hajóraj csaknem minden tisztje, a kik eljöttek az este 8 órakor kezdődő előadásra, noha az volt a parancs, hogy 8 órára mindenki a hajóján legyen. Körülbelül éjfél táján egyszerre ágyudörgések hallatszottak. A közönség meglepetve ugrált fel, de a tisztok megnyugtatták őket azzal, hogy ezek a lövések csak diszortúzek a kikötőbe érkező hajóraj üdvözlétére. Hanem a tüzelés nem akart megszűnni. Hajnali 4 órakor még egyre szóltak az ágyuk. De csak másnap tudták meg, hogy az ágyuszó a japán hajók támadása volt s ezzel a háboru kitört. Az orosz katonaság lelkesen vonult a csatába s pillanat alatt megváltozott Port-Arthur képe. Az európai lakosok eszeveszetten menekültek onnan Európa felé a vasutakon. Bellinget felszóllították, hogy azonnal hagyja el a várost: hanem a személyzetének nagy részét ott fogták. A férfiakat katonáknak sorozták be, a női személyzetet pedig betegápolásra szorították; a lovakat szó nélkül elvették a cirkusz tulajdonostól, hogy hadicélokra fordítsák. Hanem nem volt sok válogatni való. Belling sietve csomagolt s feleségével és két gyermekével vonatra ült. Noha első osztályú jegyet váltott, mégis örülnie kellett, hogy a negyedik osztályon kap helyet. Rettenetesen meggyötörtetve érkezett meg így a családjával.

— Sztrájkoló kőművesek. Eszékrol táviratozzák: Ma reggel az utaszlaktanya állomásánál a kőművesek újból sztrájkolni kezdtek, mert az építkezési vállalkozó magyar kőműveseket hívott. A nap folyamán valószínűleg az összes kőművesek abbahagyják a munkát szolidaritás tekintetéből. A magyar munkások védelmére rendőrséget kértek. A sztrájkoló munkások tüntetőleg vonulnak végig az utcákon, de egyelőre nyugodtan viselkednek.

— A macedóniai menekültek. Konstantinápolyból jelentik: A porta elvben elfogadta a macedóniai menekültek visszahonosítására vonatkozó szabályzatot, a melyet a főfelügyelő és a polgári ügynökök dolgoztak ki. A kivétel azonban egyelőre elhalasztatik, mert a csendőrségi kérdés, mely a Jildizt és a portát teljesen elfoglalja, a többi ügyeket egészen háttérbe szorítja.

— Halál rablás közben. Rendkívüli eset történt a napokban a branyamegyei Peterd községben. Betörők jártak Varga Mihály nevű odaváló gazda házában. Bezárták a ház utcára nyíló ablakait s behatoltak az utcai szobába, ahol feltörték a szekrényeket s ami csak elvihető volt, azt összeszedték. Varga Mihály, aki családjával a szomszédos szobában aludt, felébredt s hallotta a neszt, de nem tudta mire magyarázni a dolgot. Később a zörgés megismétlődött, mire a gazda fölkel és gyertyával kezében átment a másik szobába. A rablók ekkor már befejezhatték munkájukat, mert a ruhaneműek egy része csomagba kötve, már az utcán, a másik része a szobában volt. Amikor Varga a szobába lépett, csak egy embert talált még ott, aki éppen az összekötözött ruhaneműket az ablakon át dobálta ki. A betörő a gazdát meglátva, felugrott az ablakra s onnan kiugrott az utcára, de oly szerencsétlenül, hogy a lába megakadt ugrás közben s a rabló fejével bukott le a kövezetre. A kirabolt gazda lármát csapott, mire összefutottak a szomszédok, a kik az elrabolt ruhaneműk mellett megállták a rablót is, de élettelenül. A rabló a fejére esett s ennek következtében oly súlyos koponyarepedést szenvedett, hogy agyveleje szétloccsant. — A helyszínen megjelent hatósági közegek a rablóknak még nem tudtak nyomára akadni.

— Szerencsétlenül járt katonák. Csumberdől (Himalája) táviratozzák: Jatungban földcsuszamlás volt, melynek következtében egy angol

utászcsapat, mely a közelben dolgozott, elborították. Hármán meghaltak, négyen súlyosan megsebesültek. A leszakadó földtömeg az ut egy részét magával rántotta.

— Gyilkosság bosszúból. A torontálmegyei Szerb-Cernye községben gyilkosság történt tegnapelőtt. Milovánov Péter fiatal gazdát, a mint az utcán hazafelé tartott, lesből agyonlőtték. A gyilkosok akkor elmenekültek és senki sem tudta, de még nem is gyanította, hogy ki lehetett a gyilkos. Milovánov rögtön meghalt, ennél fogva ő sem adhatott felvilágosítást a gyilkos személyéről. A csendőrség abból az elvből indulva ki, hogy a gyilkosság bosszú műve volt, kutatni kezdett a meggyilkolt fiatal ember előbbi viszonyai után s ekkor kiderült, hogy Milovánovnak közvetlen a nősülése előtt viszonya volt egy Tomín Jelena nevű leánnyal, akit fele-égül is akart venni, de a legény szülei egy másik, gazdagabb leányt vették feleségül a fiukkal. A Milovánov és Tomín Jelena között folytatott szerelmi viszony azonban nem maradt következmények nélkül. Szégyenét csak a napokban vallotta be a leány az anyjának, amikor már sem e titke ható, sem jóvátehető nem volt többé. A Tomín-család felháborodott és különösen a leány két testvérbátyja: Tomín Arkadia és Tomín Vlada jelentették ki, hogy ők bosszút állanak nővérukéért. Ennek az elhatározásuknak volt a következménye, hogy már napok óta lestek Milovánovra, de csak tegnapelőtt jött meg az alkalom, a mikor Milovánov a malomból hazafelé tartott, miközben a két Tomín testvér lesből agyonlőtte. A tett után s golyókifaltásokat hallottak a közelben lakó emberek s amikor összefutottak, a szerencsétlen ember már csak hörgött, de beszélni nem tudott s amire hazavitték, már meghalt. A gyilkosokat elfogták.

— Guy de Maupassantrol. Henry Roujon, a párisi szépművészeti akadémia főtitkára érdekes cikket írt a Grade Revue-be Guy de Maupassantrol. Roujon egykor segédszerkesztő volt a Mendes azóta megszünt lapjának, a Le Republicue des Lettres-nek, a mely az ifju Maupassant első verseit közölte Flaubert ajánlatára. Roujon eleinte nem szerette Maupassant verseit, akkor még nem írt prózát, főleg témáik erős volta miatt, de föltűnt neki hatalmas eredetiségük, magát a poétát pedig úgy megkedvelte, hogy hamarosan vastag barátságba kevesedtek. — Maupassant megjelenése, írja Roujon, egyáltalában nem volt költői vagy romantikus. Kerek, rozásásképu, vidám és nyílt tekintetű leány volt, széles mozdulatokkal, a tartása minden póz nélkül való Valami nagy tanultsággal vagy olvasottsággal nem dicsekedhetett, amit Flaubert mondott neki, azt szentül tartotta, egy pár íróért, művészért rajongott, senkit és semmit se gyűlölt, csak — a tengerészeti miniszteriumot, mert abban kellett hivataloskodnia. A terveiről sohasem beszélt és ha biztatták, mért nem ír valami hosszabb dolgot is, mint egy vers, azt felelte: — Ráérek, mert még csak tanulom a mesterségemet majd csak akkor fogok hozzá, ha már jól tudok írni!

Egyáltalában az volt minden vágya, törekvése és célja, hogy jól tudjon írni. Nagyon szeretetreméltóvá tette nagy nyíltsága, noha a beszélgetésben valami gyujtoan elmés és szikrázóan ötletes nem volt. Sokat egyáltalában nem beszélt. Eleinte polgárisan egyszerű volt az életmódja is. Kora reggel kelt föl és tízenegykor már lefeküdt. Idegességnek nyoma se volt rajta, farkasétvággyal evett és úgy aludt, mint a bunda. Ezeket a hasznos polgári tulajdonságait később lekoparta róla a dicsőség.

— Kérjen telefonon Porter cipőt. Legkényelmesebb módja a cipővásárlásnak: a ház baküldetés. Ezt igen könnyen megtehetjük, ha Porter Vilmos Nagy Áruházához fordulunk, a Szabadságtéren. A ki már megfordult a Porter cég cipőosztályában, annak okvetlenül feltűnt: a nagy választék. Különösen finom uri cipőkben (hölgyek és férfiak részére), torlódt össze nagy raktár, ezért ezen cipők ugyszólván gyári áron adhatnk el! Porter telefon száma 824; választékok kora reggeltől késő estig, bármily mennyiségben és a város bármely távoli pontjára küldetnek el.

— Gazdát, ha nagy terméshez akarnak jutni, Mauthner fele magvakat vessenek. Idei árjegyzékét, mely 226 oldalra terjed, Mauthner Odón es.

és kir. udvari magkereskedése Budapesten, Rottenbüler-utca 33, mindenkinek ingyen megküldi. Kitérően tisztított, legnagyobb csiraképeséggel bíró, fajtiszta magvak árát alacsonyok. Különösen felemlítendő az impregnált takarmányrépamagok és a legnemesebb gabnafélék dus választéka. 3440

— Parketta tükrötlenyes lesz Vojtek és Weisz-féle parkett-viasz használatától 1 doboz 1 korona. 44

—x— Valódi francia és angol illatszerek nagy raktára, a legkülönbözőbb illatokban és árakban legjutányosabban kapható Hegedüs Gyula kofe, pipere és illatszerek kereskedésében Andrassy-tér 15. 776

A bécsi négyszeres gyilkosság.

(Ujabb részletek.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 22.

Ma lapunkban tettünk már említést arról a borzalmas rablógyilkosságról, a mely Bécsben az Ottakring külvárosban történt, hol egy magyarországi születésű 17 éves mézáróslégény, Ebner György, egy egész családot kiirtott. A véres tettről az alábbi újabb részleteket jelentik:

Ebner György alig három hónapja volt alkalmazásban Svadosch mézárósnál és sokszor adott okot panaszra, mert rosszul ápolta a gazdája lovát. Legutóbb szabad vasárnapja volt és azt a kocsmában töltötte. Csak este fél 10-kor vetődött haza és megegette a gazdája lovát. A gazdája szemrehányásokkal illette, a miért oly soká váratta a lovat. Ez felbőszítette a fiut, a ki úgy látszik ezért bosszút forralt, megkerítette a lakás kulcsait és a lakásba lopózott.

Mikor a háznép nyugalomra tért, Ebner belopózott a gazdája hálószobájába és a nagy mézárósbárdal rátámadt Svadoschra. Az első ütésre Svadosch felébredhetett, mert mikor ráakadtak, egyik lába lelogott az ágyról. De a gyilkos még két csapást mért rá. Svadosch testén három halálos sebesülést is észlelt a rendőrorvos: a szerencsétlennek el volt vágva az ütete, azután a mellén és a has tájon tátongtak halálos sebek.

A meggyilkolt ember hörgésére Svadosch-né felébredhetett és menekülni igyekezett az ajtó felé, de a gyilkos utána rontott és olyan szurást ejtett rajta, mely a tüdőt vágta át. Az asszony összerogyott és az ágy alá vándszorgott, ahol elvérzett. A gyilkos ezután kinyitotta az ablakot és az utcára akart ugorni. De a bárd, amelyet még a kezében tartott, gyanút keltett egy arra menő katonában, aki szuronyt rántott és ezzel a kiáltással:

— Megállj! Olyan nincs! — a gyilkost visszariasztotta.

Ugyanekkor egy kerékpáros is járt a néptelen utcán, ez is látta az ablakon menekülni akaró gyilkost és rendőrkért sietett, míg a katona becsöngetett a házba és a kapu előtt őrködött.

Ebner a cselédszoba felé menekült. Amint a sötétben csoszogva tapogatózott, a cseléd felébredt és segítség után kiáltott. Ebner erre odarontott, ahonnét a kiáltást hallotta és lesujtotta a leányt. Ez ismét segélyért kiáltott. Ebner erre a kezét a leány szájába tette, hogy elhallgattassa a kiáltozást. A leány fuldokolt, de mégis egész erejével harapni kezdte a szájába dugott kezét, mire Ebner a mézárósbárdal még egyszer fejbe sújtotta a leányt, úgy, hogy az összerogyott.

A leány kiáltozására odasietett Angerer Lajos, az inas. Ebner nekirohant és mellbeszurta, úgy, hogy a flu, akinek tüdeje sérült meg, összerogyott és a gazdája ágya alá vándszorgott.

A kapunál álló katona csöngetése által fölébresztett házmester időközben a leány segély-

kiáltásait meghallotta, fellármázta a háznépet és Svadosch lakásába batolt, ahol csakhamar ráakadt a vérben fetrengő házaspárra. Megjöttek a rendőrök és a mentők is, akiket a kéreppáros hívott oda. Az ágyalatt ráakadtak a leszurt inasra, aki eszmélni kezdett, mikor a mentők hozzáérttek, de azt hitte, hogy a gyilkos még egyszer le akarja sujtani. És kétségbeesetten nyögte:

— De Schurschl! Hát még nem volt elég! Mikor látta, hogy a mentők serénykednek körülötte, még ennyit mondott:

— A Schurschl (György) cselekedte. Azután ismét eszméletét veszítette és virradóra bele is halt a sebeibe.

A rendőrök most a gyilkost keresték. Csakhamar rá is akadtak, mert Ebner a háziak közeledtekor a cseléd ágya alá bujt és látva, hogy nem menekülhet, önmagán ejtett súlyos sebet; nyilván azt akarta elhitetni, hogy az ismeretlen gyilkos őt is megtámadta. De mikor megtudta, hogy egyik áldozata, az inas még él és rá is vallott, le kellett mondani erről a tervéről; a seb dacára még volt annyi ereje, hogy vallomást tegyen és beismerje a szörnyű bűntettét. Némi megbánást is mutatott; sajnálta, hogy leszurta inastársát, akivel jóbarátságban volt.

Egy újabb távirat ezeket jelenti: A vizsgálat kiderítette, hogy a gyilkos mézáróslégeny ki akarta rabolni gazdáját, amikor pedig látta, hogy terve nem sikerülhet, és nem is menekülhet, úgy tett, mintha ő is a gyilkosság áldozata volna, mellébe szurta a kést, aztán az ágy alá bujt ő is.

A gyilkosságot először egy közkatona és egy szomszédos lakópár vette észre, amely éppen akkor jött haza. A gyilkos suhanc éppen ki akart mászni az ablakon, mikor a katona arra ment; azt hitte, hogy betörő, odaugrott az ablak alá és oldalfegyverével megfenyegette a menekülőt. Ebner visszahúzódott s akkor ejtette önmagán a súlyos sebet.

A hazatérő lakók fellármázták a házmezt, aki lámpással ment a folyosóra. Ott találta a véres cselédleányt, aki a nagy rémülettől szólni se tudott, csak keservesen sirt. Időközben a rendőrök érkeztek, elállították az ablakokat és az ajtót, a súlyosan sebesülteket a kórházba vitték s hozzáfogtak a tényállás megvizsgálásához.

NAPIREND.

Március 23. Szerda. Róm. kath. naptár: Frumentius. — Protestáns naptár: Frumentius. — Görög-keleti naptár (március 10.): Kodrát és társa. — A nap kél 5 óra 43 perckor, nyugszik 5 óra 59 perckor.

Kölcsey-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1 $\frac{1}{2}$ —2 $\frac{1}{2}$ óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Breklyemúzeum helyisége melletti ülésterem.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, enyhébb, elvélve csapadék.

Március 23. Az aradi tornaegyesület választmányi ülése este 6 órakor (Lyceum.)

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Meghurcolt lelkész. Jerkosán János patakai gör. kel. román plébános ellen egy közlemény jelent meg az aradi „Tribunában”, melyért Jerkosán sajtópart indított a cikk szerzője Boku Széver ellen. A perben e hó 15-én volt a tárgyalás, melynek folyamán a cikk

szerzője kijelentette, hogy a lelkészről írt közleményt, mint teljesen alaptalant, visszavonja, s tőle bocsánatot kér. E kijelentésre Jerkosán is visszavonta vádját.

§ Hamis telekkönyvi kivonat. Szentpéteri Sándor volt községi jegyzőnek Halas községben nagy kiterjedésű szőlő és gyümölcsös birtoka volt, amelyre hamis telekkönyvi kivonattal és Orbán Lajos halasi becsüs becslevele alapján 19000 korona jelzálogos kölcsönt vett fel a nagyszabeni hitelintézetnél. Ugyanezen birtokra dr. Vály Emil ügyvéd is adott 5000 korona kölcsönt, amelyet, minthogy Szentpéteri nem fizette pontosan a kölcsön után a kamatokat, baperesített s a tárgyalás folyamán ekkor tört ki a hamisított telekkönyv. — Hogy ki hamisította azt, kideríteni nem lehetett. De mivelhogy Szentpéteri felhasználta a hamis okiratot, csalás miatt helyezték vád alá. Orbán Lajost ugyancsak vád alá helyezték közokirathamisítás miatt. A kaloccai törvényszék előtt lefolytatott tárgyaláson kitűnt, hogy Szentpéteri egy másik birtokot is vásárolt 3000 koronáért, de a szerződésbe 10.000 korona vételért vétetett be. A törvényszék Szentpéteri Sándort csalás miatt 9 havi fogházra ítélte, eillenben Orbánt felmentette a vád alól. A kir. ítélőtábla ma foglalkozott Trenreisz István elnökleite alatt ez ügyvel s Balogh György főügyész helyettes és Hets Béla dr. és Weisz Odön védők meghallgatása után Szentpéteri kétrendbeli okirathamisítás miatt 6 havi börtönre ítélte. Orbán Lajos felmentéséhez pedig hozzájárult.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

A közúti vaspálya megállóhelyei.

Van szerencsénk a nagyérdemű közönség szives tudomására hozni, m szerint folyó évi április hó 1-től kezdve próbákban a következő megállóhelyeket létesítjük és tisztelettel figyelmeztetünk, hogy ezen naptól fogva k csijaink más helyeken nem fognak megállani.

Rendes megállóhelyek:	Fűtőteles megállóhelyek:
M. A. V. pályaudvar.	Brsébet-utca
Radnai-uti kitérő.	Lövész-utca.
Nádor-utca.	Boros Beni-ter 5. sz. előtt.
Karolina-utca.	Szent-László-utca.
Széchenyi-utcai kitérő.	József fgg-ut 4—5. sz. között.
Központi Szálloda előtt.	Andrássy-ter 21. szám előtt.
Róm kath. templom előtt.	Andrássy-ter 16. szám előtt.
Fehér Kereszt szálloda előtt.	Asztalos Sándor-utca sarkán
Forray-utcai kitérő.	Chorin Aron-utca.
Boczkó-utca végén.	Haltér.

Arad, 1904. március 23.

Az aradi közúti vaspálya és téglagyár részvénytársaság igazgatósága.

Uj-aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Uj-Arad, március 22.

Gazdáinkat tavaszi munkájokban eddig az eső, most a fagy gátolja.

A mostani hideg idő különben veszélyére lehet nemcsak a vetéseknek, de a gyümölcsfákra is. Reméljük, hogy a hideg mihamarabb elmúlik, jó időben feléled a természet és szép zöld színt fog önteni kert és mező.

Az utak javultak a száraz időben és ennek még az is örül, aki forgalomba hozhatja gabonáját, hogy adóját leróhassa.

Mintegy 2000 mm. buza és ugyanannyi tengeri került eladásra, mit nagy részben a napi fogyasztók vásároltak össze.

Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm súlyegységet véve alapszámításnak, korona értékben:

- Buza I-ső minőségű 7.40—7.50.
- Buza közép 7.20—7.30.
- Tengeri 4.75—4.85.
- Rozs névleges jegyzés 5.45—5.50.
- Arpa névleges jegyzés 4.80—5.00
- Zab névleges jegyzés 4.80—4.90.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 22.

Delitőzsde. Buzakinálat mérsékelt, vételkedv korlátozt. Bányadt irányzat mellett 22.000 métermázsa került forgalomba, gyöngén tartott, közben valamivel olcsóbb árakon. Egyéb gabonanemek bányadtak. Időjárás szép. Estitőzsde. Berlin 1 $\frac{1}{2}$ olcsóbb, Páris 15 magasabb.

Zárulat 12 órakor:

Buza áprilisra	8.17—8.18
Buza októberre	8.15—8.16
Rozs áprilisra	6.53—6.54
Rozs októberre	6.64—6.65
Zab áprilisra	5.42—5.43
Zab októberre	5.55—5.56
Tengeri májusra	5.24—5.25
Tengeri júliusra	5.36—5.37
Repce augusztusra	11.25—11.35

Zárulat 5 órakor:

Buza áprilisra	8.13—8.14
Buza októberre	8.10—8.11
Rozs áprilisra	6.50—6.51
Rozs októberre	6.59—6.60
Zab áprilisra	5.39—5.40
Zab októberre	5.52—5.53
Tengeri májusra	5.20—5.21
Tengeri júliusra	5.32—5.33
Repce augusztusra	11.25—11.35

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	646.50
Magyar hitelrészvény	765.75
Leszámitolóbank részvény	452.—
Rima-Murányi vasmű részvény	579.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	640.00
Közúti vasút	585.—
Városi villamos vasút részvény	318.00

— Fizetésektelelenségek A bécsi Creditoron Velein a következő fizetésektelelenségekről: tesz jelentést: Pops Osias, Lemberg. — Bieber Salamon, Tarnow. — Schneider Antal, Baden. — Tautermann József, Karbitz. — Freund Samuel, Sarajevo. — Berger Mór és társa, keresk. cég Török Szent Miklós.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

1032 előfizető. A kéredezett sorsjegy huzása 1904. szeptember 24-én lesz.

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1904. évi január hó 1-től. —

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Nagyváradra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 8.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Gyorsvonat délután 4.21	Személyvonat d. u. 3.32
Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Szv. Szolnokról este 9.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 6.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsin délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. e. 8.13
	Személyvonat este 9.05
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvonat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 5.—	Személyvonat reggel 8.35
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 7.06
Személyvonat d. u. 4.11	Személyvonat éjjel 10.35
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonról svz. reg. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat délelőtt 11.—
Gurahoncig svz. d. u. 4.30	Személyvonat este 6.56
	Pankotáról svz. este 9.20

Motormenetek

Arad—Városháztér és Mezőhegyes között.	
Battonya felé reggel 8.04	Mezőhegyes felől reg. 6.48
Battonya felé d. u. 12.01	Battonya felől d. e. 11.30
Mezőhegyes felé este 5.29	Battonya felől d. u. 4.01
Arad—Uj-Sat.-Anna—Kétegyháza között.	
Kétegyháza felé reg. 6.10	Kétegyháza felől d. e. 12.—
Kétegyháza felé d. u. 12.35	Kétegyháza felől este 6.06

Dohányzók kérjenek „NIL” KROKODILUSSAL! **Szivar k a - h ü v e l y,**
Szivar k a - p a p i r t.
 Kitüntetve a párisi higienikus kiállításán 1904. az „arany-éremmel.” — Mindenütt kapható!

LEGJOBB EGYPTOMI

102

LEGJOBB EGYPTOMI

Könyv- és Papir- Bazár.

**A végeladás alatt volt
Révész Nándor-féle
könyv- és papirkereskedés
áruit
megvettük,**

és a megmaradt áruk, u. mint:
könyvek, regények, diszművek,
ifjusági iratok, imakönyvek, jogi
és szakirodalmi művek, ugyszin-
tén üzleti könyvek, írópapírok,
levélpapírok, borítékok, diszlevél-
papírok, doboz-levélpapírok, vala-
mint az összes

könyv- és papirkereskedéshez tartozó áruk
az eddigi áraknál
**tetemesen olcsóbban
fognak eladatni.**

Az elárusítási helyiség

Szabadság-tér 3. sz.

Deutsch Testvérek volt üzlethelyisége mellett,
(Reisinger-házba)
lett áthelyezve.

Kiváló tisztelettel:

INGUSZ I. és FIA

ARAD,

Alkalmi könyv- és papir-bazára.

CSARNOK.

A szolgálo.

Irta: Bródy Sándor.

(Folytatás.)

De mielőtt a következő események fejtegetésére áttérnék, el kell mondani egy pár dolgot, az én akkori állapotomról. Jó beteg voltam akkor megint. Odafent agyonkávéházasztam és agyonudvaroltam magamat, a tudóm el kezdett vérezni, klimatikus gyógyhelyre kellett volna mennem, de tudtam, hogy a falu, a néni és Lénka (ki később első nőm lett) kigyógyítanak. El voltam gyöngyülve egészen, ez volt a fő bajom, egy kis beszéd halálra fárasztott, a legkisebb fáradság lázassá tett. Feküdni, feküdni, feküdni. S nézni napnyugtakor a kolompolva hazatérő teheneket, a ürge malacokat, amelyek csak félkoszton voltak a kondásnál. Nem beszélni senkivel, csak a legutolsó cigányokkal, akik a legnagyobb munkaidőben is dolgoztalanul — és éhesen — sétáltak a faluban. Délutánonkint kurizálni egy-egy sort Lencsának, a néni leányának, akit nekem szánt és így nagyon őrzött tőlem. Másodunokatestvérem később akármint tagadta is — halálosan szerelmes volt belém, az első fiatalemberbe, akit ismert és aki hozzá mindjárt hektikásnak is látszott. Én is kerestem, de mégis csak ő talált meg leginkább az alkalmakat a csokolódzásra. Egy cuppanás, ez volt az egész nap egyetlen eseménye, az erős, nyugtalanító, tüzes önségnek, ha nem egy volt is, ha száz volt is, semmi. Ölekezni alig lehetett egy héten egyszer. Gyönyörű terveket szőni, izzó szavakat mondani egymásnak, az esküvőről és az utána való napokról beszélni akkor, amikor én magam a sír szélén állottam, — ezt lehetett, ezt nem bánta a néni, elhallgatta, ha véletlenül hallotta is.

Igy éltem abban az időben Fedémesen, vérem égvén egyszerre, az amor febris és ptísis febrisében. De a billió-billió Amor-bogárka, ki okozta az elsőt: legyőzte az utóbbi milliárd vadállatait, — badd legyen igaz a bakterológiának...

Julis tetszetős volt a korra reggeli óra kék világításában, kezében a habzó, tejes serleggel. Kenderszta naja már szépen, rendesen, a lehető leg próbb fonással befonva és vállára eresztve, lenvászon ingére. (Pruszlik még nem volt rajta, mert ősi törvény, hogy azt csak früstök után lehet fővenni.) Az arca olyan volt, mint a legidősebb parasztlányé azon a vidéken, a hol egy jó darab fekete földön csupa, csupa, egészen szöke leányok nőnek. Szép erős szája, édes kis álla, nem is nőtt tán azóta, amióta az anyja melléről elszoktatták. Tisztességtudóan „adj Isten egészségére“ kívánta, a mikor a meleg tejet nagy kínosan megittam, sarkon fordult, menni akart. Megfogtam a kezét:

— Hát neked nincs gyűrűd, semilyen gyűrűd nincs?

Ehuzta erős karját, leeresztette az ölébe, egy pillanattal bánatosan, aztán helykén szólt:

— Van a gyűrűsnél! — Ezzel elfutott. Rosszul kezdtem, némileg hamis hangon kezdtem. Kedves barátom, mi ketten tudjuk, hogy az ily nőkkel szemben vigyázni kell a hangnemre. Ez nem tréfa, ez komoly dolog; szerettem volna mindig egy kis kézi könyvet írni a nőcselédekkel való bánásmódról. Hogy ugy is ki vannak szolgáltatva mindenféle alkalmaknak? No igen, fiatalkoromban nem moralizáltam ebben a kérdésben. Ismertem nem éppen rossz szívű és egészen erkölcsös anyákat, uri nőket, akik fiatal legényfiukat féltvén a nagyvilág zajától, igen szép, rendes, fiatal szolgáló leányokat tartottak. A gondos anyák gondosságára különben aligha van szükség. Gyenge nevelésű, csekély morális érzékű, maguk-ura cselédeleányok: ez az igazi Csáky szalmája. És valamint a szalma nem tehet arról, hogy ellopják, szertehordják, megtépi, sárba tapossá: éppen így Julisék se tehetnek arról.

Jön az ur, a tekintély és mi kell a nőszemélynek egyéb, mint tekintély. Jön a finom fiatal ember, jön a vér felbuzduló áradatja, jön a pénz... csak aztán jön a katona, a szolgáló és a mesterlegény. Csak legalább a parasztleányokat ne rontanák el az urak! De hajh, néhez az uraktól.

Ugy-e, ez szépen lett mondva? Mi? Fúj, be undorító ez, ez a rabnok bünbe, szegyenbe, bajba döntése. Azonban Julis nem volt olyan leány. A gyűrűt, a kis ezüst gyűrűt igen szerette volna, nagyon csillogott a szeméi előtt, de nyilván hü, szégyenlős anyától és a mezőn, az emberi rosztól függetlenül élő, kondás család ból eredett. Igérni, hazudni, rimankodni, veszekedni, sőt verekedni, kellett. A tizenkét pár cipő azért igen szépen ki volt pucolva és a folyosón sorba állítva, mint eddig, ugy ezután is minden reggelen. Peddig ebben az időben, a Napoleon három órájánál is kevesebbet aludt, éjjelente sétálgatott az udvaron, a komondor gardirozta.

Leartattak, el is csépeltek. Az egészségem javult, aminek mindnyájan igen örültünk. A frissen fejt tejre talán nem is volt szükség többé, de ittam tovább szorgalmasan. Julis félve járt be hozzám, ámbar egy kissé mulatott is rajtam. Végre is megunt a sok verekedést, megszeretett. Nagyon büszke volt az ezüst-gyűrűre és nem mondta bár, irigy Lencsára. (Későbbi nőmre.) Sokat nem beszélünk egymással, lelkünknek nem voltak érintkezési pontjai és az nagy baj! Mert mi férfiak olyanok vagyunk, de egészen olyanok, hogy a lelkünk éhes, a szívünk kívánja a szerelmet, elménk a megértetést. Az érintkezési pontokat.

Lencsában ezt megtaláltam Sokat beszélgettünk, karonfogvást járkáltunk föl s alá az udvarban. A néni nem ellenezte, sőt sürgette, hogy most, miután fölstedtem magamat, rendben vagyok, ne halasszuk többé azt, amire látja — oly régi és forró vágyam van. Megtartottuk az eljegyzést. Huszonöt éves voltam akkor, árva, vagyonos. Hittem, hogy szeretem annyira a leányt, amennyire ez szükséges a házassághoz. Vágytam reá, nem tüzes, de azért elég meleg bágyadtággal. Benne voltam, belejöttem, évek óta leveleztünk, csokolódtunk. Szeretem, hát szeretem. És ha kiábrándulok? Főbe lövöm magamat. Ha nem bírom eltartani? Lövöm magam főbe. Ha nem lesznek egészségesek a gyermekeim? Egy lövés, aztán vége. Házasodik az ember, csak házasodik, mint az apja, ha nem is arra a módra.

(Vége következik.)

S z e s z ü z l e t.

— Március 22. —

Mai jegyzéseink: Kész árú nagyban nyers szesz 115 korona, kicsinyben 117 korona; finomított szesz nagyban 118 korona, kicsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót.
Szárított moslék 12-80—13— korona mmázsánként.

IDEGENEK ARADON.

— Március 21. —

Fehér Kereszt szálloda Koncz Frigyes h. n. vezérezredes Lugos — Szende Frigyes magánzó Budapest. — Ifj. Szahmáry Pál birtokos Budapest. — Preger Sándor utazó Budapest. — Böhm Vilmos utazó Budapest. — Steinbach Sándor utazó Bécs. — Kempfner Béla utazó Bécs. — Br. Eötvös László főhadnagy B. Csaba. — Pick Emánuel utazó Bécs. — Dienzti Ferenc utazó Bécs. — Miskolczy Mór utazó Budapest. — Airtz Herman utazó — Apelt Károly utazó Bécs. — Fried Mór utazó Budapest.

Nemzeti színház.

Bérlét 166. sz.

Páros.

Szerdán, 1904. évi március hó 23 án:

Kurucz Feja Dávid.

Dráma 4 felvonásban. Irta: Dr. Fényes Samu.

SZEMÉLYEK:

Feja Dávid	Könyves J.	Eze Tamás	Békés Gyula.
Fejáné, anyja	Csigaházi E.	Karaffa	Mariházi M.
Judit, neje	Szilassy J.	Bolond	Polgár S.
Böske, húga	Aranyosy J.	Mirobolán	Németh J.
Gábor, lantos	Simon Jenő.	Szentiványi	Ligeti V.
Raskayné	Gazdi A.	Lányi Samu	Bónie Lajos.
Peineházy	Győre Alajos.	Vida András	Juhai József.

Kezdete este 7 és fél órakor.

A k i n e k

ismeretség híján

háztársra,
nevelőre,
üzletvezetőre,
könyvelőre,
segédre,
ispánra,
gazdatisztára,
kulcsárra,
vinczellérre,
kertészre,kulcsárnőre,
gazdasszonyra,
szakácsnőre,
szobaleányra,
házi- vagy
irodaszolgára,
pénzbeszedőre,
házmesterre,
stb.-re
van szüksége.**Aki**

eladni kíván

butort,
zongorát,
bort,
gyümölcsöt,
gabonát.üzletet,
műhelyt,
lakást stb.:
vagy**Aki**

bérbeadni kíván

birtokot,
házat
vadászterü-
letet.halászatot,
telket,
kocsit,
lovat.**Aki**mindezeket vétel vagy bérbevétel cél-
jából keresi;**Aki**valamely állást betölteni kíván: legbizto-
sabbban értekezni, ha az**„ARADI KÖZLÖNY“****Kis hirdetési**

rovatát használja.

Törekvő**M. K.****Ismeretség 655**levelük van a kiadóban, kérjük
elvitetni.**Ferencz-tér 6. sz.**alatt egy utcái lakás, 3 szoba és
veranda 1. májustól kiadó. 890**Jó állapotban lévő szélmalom,**mely teljes működésben van Arad-
megye Kurtics községben, örök
áron eladó. Értekezhetni Rácz Ist-
ván urnál, Kurticson. 884**Eladó.**A Fischer Simon-féle szövetség-
ből vásárolt, finom szövetből ké-
szült, két öltöny, egészen új állapot-
ban, olcsó áron eladó. Értekezhetni
a Központi szálloda portásával. 993.**Mérlegképes magánhivatalnok**hivatalos órák kívül foglalkozást
keres. Címe 81 sz. postafiók. 996**Elsőrendű szakember**az épület, portál és butor asztalos-
ságban, önállósítás céljából tőkés-
vel rendelkező társat keres. Aján-
lat kéretik „Munka“ jelisével a
kiadóhivatalba. 991**Nagymennyiségű Maculatura**eladó az Aradi nyomda Részv.
Társaságnál.**Ferencz-tér 6. szám**alatt 3 utcái szoba egy előszobá-
val és mellékhelyiségekkel együtt
április 15. vagy május 1-től kiadó.
Bővebbet ugyanott. 888**500—1000****koronát kereshet**minden risikó nélkül, minden
különös előképzettség nélkül
havonként teljes költségmente-
sen.Tessék ajánlatot küldeni
Konstant. Eisele névre Stutt-
gart Ludwig-strasse 56. „E.
87“ jelige alatt. 590

3488

ALAPITTATOTT 1890.

Augenstein K. Alajos

házasságközvetítő intézete

Budapest, VII., Wesselényi-utca 54. szám.

Közvetít házasságokat biztos sikerrel 6 hét alatt.
Eddig több ezer házasság sikerült. — Válaszbélyeg. 73

Alapított 1890.

Alapított 1890.

ALAPITTATOTT 1890.

Dengelegy és Stern

férfiszabók

Aradon, Atzél Péter-utca, Színház épület.

Mértékszerűtlen rendelések a legújabb divat szerint kifogástalan
csinos kivitelben készíttetnek, úgy, hogy a legmagasabb igé-
nyeknek is megfelelnek. 589

← Hazai és külföldi szövetek raktára. →

Jutányos, pontos kiszolgálás!

Husvétii**illatszerek**francia, német és angol elsőrangú gyá-
rak legkedveltebb különlegesséivel

== eredeti üvegekben ==

== és kimérve ==

Vojtek és Weisz

drogueria és parfumeria nagyterekedése 116

== ARADON. ==

Tavasza

rendeljen cipőt

Seelinger M. Andor

minta-cipészetében 607

Arad, Szabadság-tér 4.

Van szerencsém a nagyérdemű
hölgyközönség b. tudomására hozni,
hogy b. i. és külföldi bevásárlási
utamról hazaértem és a legele-
gánsabb

tavaszi és nyári

**virág-, cheth és tül-
kalapok**a legnagyobb választékban kapha-
tók, melyek a legkényesebb igé-
nyeknek is megfelelnek.

Gyászkalapok mindig raktáron vannak.

Javitásokat elfogadok. Kalapdiszek fátolok és meny-
aszonyi koszorúk és választéka.A nagyérdemű közönség szives
pártfogását kéri 726**Mademoiselle Serah**

(Löwenberg 8.)

Andrássy tér 20. sz.

Férfiak**ingyen kapnak**olyan új találmányu orvosságot, mely
az elvesztett erőt újra meghozza.
Próbacsomagot s egy száz oldalas köny-
vet postán, jól becsomagolva, ingyen
kapják mindazok, a kik érte irnak.
Ez a legbámulatraméltóbb csoda-orvossá-
g, mely megmentett ezeket, a kik
fiatalkori kihágások folytán nemi baj-
okban, szifilisben, valamint elveszi-
tett férfierőben szenvednek. Ez okból
elhatározta az intézet, hogy egy in-
gyen csomag orvosságot magyarázó
könyvvel együtt mindenkinek ingyen
küld. Ezzel a házi-orvossággal a baj
otthon gyógyítható, s mindazok, a kik
a fiatalkori kihágásokból származó nemi
bajokban, szellemi elgyöngülésben,
vagy krónikus bajokban szenvednek,
otthon gyógyíthatják magukat. Ez a
gyógyszer közvetlenül azokra a szer-
vekre hat, a hol a megerősödés szük-
séges csodálatos eredménnyel gyó-
gyítja az évek óta tartó betegségeket.
Oreg, fiatal egyaránt irhat a Staat
Medical Institutnak az aiant jelzett
cízre, a honnan a csomagot rögtön
elküldik. Az intézet leginkább azokat
akarja megmenteni, a kik kezelés
céljából az otthonukat nem hagyhat-
ják el. A próbacsomag megmutatja,
hogy mily könnyen gyógyíthatók eb-
ből a rettenetes bajból otthon. Az in-
tézet kivétel nem tesz. Mindenk ir-
hat érte bárholon magyarul, mire
titoktartás mellett postafordultáva egy
ingyen csomag orvosságot kap ma-
gyarázó könyvvel együtt. Irjon még
ma. A csomag oly szépen be van cso-
magolva, hogy a tartalmát senki sem
fogja megtudni. A levelet így kell
címezni: State Medical Institute 49.
Elektron Building, Fort Wayne, Ind
Amerika. A levelek mindig bemente-
sítendők. 4814

ÜZLETI HELYSÉGEKEMET

1904. május hó 1-én

Szabadság-tér 2. sz. (Spitzer-ház)

 helyezem át.

A jelenlegi helyiségembe az összes árukat leszállított áron adom el.

Szőnyeg maradékok beszerzési áron.

997

DOMÁN SÁNDOR.